

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ ЖУРНАЛІСТИКИ
КАФЕДРА ЖУРНАЛІСТИКИ**

Кваліфікаційна робота бакалавра

на тему «Мультимедійний репортаж в умовах війни»

Виконав: студент 4 курсу, групи 6.0610-2ж
спеціальності 061 журналістика
освітньої програми «Журналістика»

Мороз М. І.

Керівник: доц., к. філол. н.

Мірошніченко П. В.

Рецензент: доц., к. н. соц. ком.

Любченко Ю. В.

Запоріжжя 2024

ЗМІСТ

Реферат	3
Завдання	5
Вступ	7
Розділ 1. Теоретичні засади дослідження	9
Розділ 2. Супровідна записка до творчого проєкту	33
2.1. Опис та обґрунтування творчого проєкту	33
2.2. Цільова аудиторія та канали поширення	34
2.3. Структура та основні елементи мультимедійного репортажу	39
2.4. Технічні засоби та програмне забезпечення	44
2.5. Особливості збору інформації та взаємодія з героями матеріалу (військовими)	48
2.6. Труднощі та виклики в процесі створення репортажу	59
2.7. Зв'язок із творчим доробком (портфоліо).	64
Висновки	66
Список використаної літератури	68
Додатки	71
Додаток А.	71
Додаток Б.	75
Декларація академічної доброчесності	77
Abstract	76

РЕФЕРАТ

Тема кваліфікаційної роботи бакалавра: «Мультимедійний репортаж в умовах війни»

Обсяг основного тексту: 61 сторінка.

Кількість використаних джерел – 24

Мета творчого проекту полягає у створенні мультимедійного репортажу про удар HIMARS по військових об'єктах у Белгороді, який би повно та об'єктивно висвітлював цю подію, враховуючи її військове значення, суспільний резонанс та потенційні наслідки.

Для досягнення мети дослідження виконували такі **завдання**: 1) дослідити теоретичні основи створення мультимедійного репортажу, зокрема його структуру, ключові елементи та особливості подачі інформації в умовах війни; 2) визначити цільову аудиторію репортажу, враховуючи її інтереси та потреби, а також обрати оптимальні канали поширення контенту; 3) розробити детальний план репортажу, включаючи його структуру, ключові тези, візуальні й аудіоелементи, а також визначити необхідні технічні засоби та програмне забезпечення; 4) зібрати необхідну інформацію з різних джерел, включаючи офіційні заяви, свідчення очевидців, експертні оцінки та інтерв'ю з військовими, забезпечуючи при цьому об'єктивність та неупередженість висвітлення подій.

Об'єкт дослідження — мультимедійний репортаж в умовах воєнного конфлікту.

Предмет дослідження — теоретичні та практичні аспекти створення мультимедійного репортажу про війну в Україні.

Формально-змістові характеристики проекту. Творча робота складається з теоретичної та практичної частини. У теоретичній частині розглянуто поняття, особливості та етичні аспекти мультимедійного репортажу в умовах війни. Практична частина містить опис створення авторського мультимедійного

репортажу «Нескорені духом» про війну в Україні, мультимедійний лонгрид, що поєднує текст, фото, відео, інфографіку та інтерактивні елементи.

Ключові слова: репортаж, лонгрид, мультимедіа, війна, воєнний стан, конфлікт.

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Факультет журналістики
Кафедра журналістики
Рівень вищої освіти – бакалавр
Спеціальність 061 журналістика
Освітня програма «Журналістика»

ЗАТВЕРДЖУЮ
Завідувач кафедри
Чернявська Л. В.

_____

«17» травня 2022 року

ЗАВДАННЯ
НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ БАКАЛАВРА СТУДЕНТОВІ
Морозу Максиму Івановичу

1. Тема роботи – «Мультимедійний репортаж в умовах війни («Multimedia report in the conditions of war»),
керівник роботи – доц., к. соц. ком. Мірошніченко П. В.
затверджені наказом ЗНУ від «08» грудня 2023 року № 2086-с.
2. Строк подання студентом роботи – 31 травня 2024 р.
3. Вихідні дані до роботи – праці таких дослідників: М. Бутиріна, В. Галудзіна-Горобець, Є. Кияниця, В. Миронченко, М. Тимошик, Н. Хамітова
4. Зміст розрахунково-пояснювальної записки (перелік питань, які потрібно розробити): 1) дослідити теоретичні основи створення мультимедійного репортажу, зокрема його структуру, ключові елементи та особливості подачі інформації в умовах війни; 2) визначити цільову аудиторію репортажу, враховуючи її інтереси та потреби, а також обрати оптимальні канали поширення контенту; 3) розробити детальний план репортажу, включаючи його структуру, ключові тези, візуальні й аудіоелементи, а також визначити необхідні технічні засоби та програмне забезпечення; 4) зібрати необхідну інформацію з різних джерел, включаючи офіційні заяви, свідчення очевидців, експертні оцінки та інтерв'ю з військовими, забезпечуючи при цьому об'єктивність та неупередженість висвітлення подій.

5. Консультанти розділів роботи

	Прізвище, ініціали та посади консультанта	Завдання видав (дата, підпис)	Завдання прийняв (підпис)
Вступ	Мірошніченко П. В., доц.	25.12.2023	
1 розділ	Мірошніченко П. В., доц.	22.01.2024	
2 розділ	Мірошніченко П. В., доц.	13.02.2024	
Висновки та додатки	Мірошніченко П. В., доц.	3.05.2024	

6. Дата видачі завдання – 10 грудня 2023 р.

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№	Назва етапів кваліфікаційної роботи	Строк виконання етапів роботи	Примітка
1	Скласти графік виконання роботи, визначити мету, завдання, об'єкт, предмет дослідження.	23.12.23	
2	Написати попередній варіант вступу і змісту. Дібрати наукову літературу, визначити емпіричні джерела.	22.01.24	
3	Опрацювати літературу, написати теоретичну частину, оформити список літератури.	13.02.24	
4	Доробити творчий проєкт, скласти його опис та обґрунтування.	23.03.24	
5	Сформувати список творчого доробку, написати всі інші підрозділи практичної частини.	27.04.24	
6	Написати висновки і остаточний варіант вступу.	3.05.24	
7	Оформити всі додатки.	18.05.24	
8	Пройти рецензування. Здати роботу на нормоконтроль.	25.05.24	
9	Виправити недоліки оформлення і здати роботу на кафедру.	31.05.24	

Студент _____ М. І. Мороз

Керівник роботи _____ П. В. Мірошніченко

Нормоконтроль

Нормоконтролер _____ М. В. Чабаненко

ВСТУП

Воєнний конфлікт, що розгорнувся на теренах України у 2022 році, став однією з найбільших трагедій сучасності, яка принесла непоправні людські втрати та руйнування. У цей нелегкий час роль журналістів, які висвітлюють події на фронті, є вкрай важливою, адже саме від їхньої професійної діяльності залежить об'єктивне інформування світової спільноти про перебіг військових дій та наслідки російської агресії.

Сучасні мультимедійні технології відкривають нові можливості для створення якісного контенту про війну, поєднуючи текстовий, візуальний та аудіоматеріал в єдиному творчому продукті. Мультимедійний репортаж дозволяє максимально повно та різнобічно відобразити трагічні події, передати атмосферу передової, висвітлити героїзм українських захисників та страждання цивільного населення.

Актуальність теми творчого проєкту обумовлена необхідністю ґрунтовного дослідження теоретичних та практичних аспектів створення якісного мультимедійного репортажу про війну в Україні. Важливим є вивчення специфіки висвітлення військових подій, етичних норм та безпекових питань для журналістів у зоні бойових дій. Необхідно також проаналізувати технічні засоби та програмне забезпечення, які використовуються для створення мультимедійного контенту, а також труднощі й виклики, з якими стикаються репортери під час збору інформації.

Мета творчого проєкту полягає у створенні мультимедійного репортажу про удар HIMARS по військових об'єктах у Белгороді, який би повно та об'єктивно висвітлював цю подію, враховуючи її військове значення, суспільний резонанс та потенційні наслідки.

Для досягнення поставленої мети необхідно виконати такі *завдання*:

– дослідити теоретичні основи створення мультимедійного репортажу, зокрема його структуру, ключові елементи та особливості подачі інформації в умовах війни;

– визначити цільову аудиторію репортажу, враховуючи її інтереси та потреби, а також обрати оптимальні канали поширення контенту;

– розробити детальний план репортажу, включаючи його структуру, ключові тези, візуальні й аудіоелементи, а також визначити необхідні технічні засоби та програмне забезпечення;

– зібрати необхідну інформацію з різних джерел, включаючи офіційні заяви, свідчення очевидців, експертні оцінки та інтерв'ю з військовими, забезпечуючи при цьому об'єктивність та неупередженість висвітлення подій.

Об'єктом дослідження є мультимедійний репортаж в умовах воєнного конфлікту.

Предметом дослідження є теоретичні та практичні аспекти створення мультимедійного репортажу про війну в Україні.

Структура роботи. Кваліфікаційна робота бакалавра складається з реферату, вступу, двох розділів, висновків, списку використаної літератури та двох додатків. Обсяг основної роботи – 61 сторінок. Список використаної літератури включає 24 найменувань (викладених на 3 сторінках).

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ МУЛЬТИМЕДІЙНОГО РЕПОРТАЖУ В УМОВАХ ВІЙНИ

Мультимедійний репортаж — це сучасна форма журналістського матеріалу, яка поєднує в собі різні види медіаконтенту, такі як текст, фото, відео, аудіо, інфографіку та інтерактивні елементи. Це дозволяє створити більш engaging та інформативний матеріал для аудиторії. Особливістю мультимедійного репортажу є те, що він розповідає історію, використовуючи різні медіаформати в єдиному журналістському матеріалі. Це дає можливість глибше розкрити тему, показати її з різних ракурсів та надати аудиторії більш повне уявлення про подію чи явище.

Як зазначає дослідниця Т. Крайнікова, мультимедійність «означає представлення різних за своєю природою форматів інформації в одному медійному продукті». Ці формати взаємодіють та доповнюють один одного, створюючи цілісний журналістський твір. Науковець В. Шевченко наголошує, що «однією з найважливіших ознак мультимедійного репортажу є його здатність створити у користувача ефект присутності». Досягається це саме завдяки використанню різних медіаформатів — тексту, який розповідає історію, відео, яке показує події у динаміці, фото, які передають атмосферу та емоції, інфографіки, яка систематизує та унаочнює дані тощо. Мультимедійність також означає «комбінацію зображення, тексту, звуку, відео й інших інтерактивних функцій, яка здатна розширити можливості сторітелінгу». Тобто йдеться не просто про поєднання різних медіаформатів, а про те, як вони можуть бути використані для кращого та повнішого розкриття історії [17].

В умовах війни доступ журналістів до інформації та джерел часто буває суттєво обмеженим. Це пов'язано з низкою факторів, таких як загроза безпеці журналістів, руйнування інфраструктури, введення цензури чи обмежень з боку влади, поширення дезінформації тощо.

Однією з основних проблем є небезпека, яка виникає при роботі журналістів у зоні бойових дій. Через обстріли, бомбардування, мінування територій та інші

загрози війни репортери часто не можуть дістатися місць, де відбуваються ключові події. Це ускладнює збір інформації та отримання коментарів від безпосередніх учасників подій.

Ще однією перешкодою є руйнування інфраструктури зв'язку та комунікацій під час бойових дій. Через пошкодження телекомунікаційних веж, ліній електропередач, проблеми з доступом до інтернету журналістам буває складно оперативно передавати зібрану інформацію до редакцій та публікувати матеріали [1].

В умовах війни також часто запроваджується цензура або обмеження свободи слова з боку влади. Це може виявлятися у забороні доступу журналістів до певних територій, примусовому видаленні матеріалів, тиску чи погрозах журналістам, введенні обмежень на поширення певної інформації тощо. Все це суттєво звужує можливості репортерів об'єктивно та повно висвітлювати події. Ще одним викликом в умовах війни стає поширення дезінформації, пропаганди та фейків. В інформаційному просторі з'являється багато неправдивих чи маніпулятивних повідомлень, покликаних ввести аудиторію в оману чи сформувати певну громадську думку. Журналістам потрібно докладати додаткових зусиль, щоб відділяти правдиву інформацію від фейкової, перевіряти факти та джерела [2].

В таких умовах особливого значення набувають альтернативні методи збору та перевірки інформації. Репортери часто покладаються на свідчення очевидців, матеріали, зняті на смартфони чи передані через месенджери, супутникові знімки, дані з відкритих джерел та ін. Важливо ретельно верифікувати всю отриману інформацію, співставляти її з даними з різних джерел, щоб мінімізувати ризик поширення неправдивих відомостей.

Попри всі виклики та обмеження, журналісти продовжують виконувати свою роботу навіть в умовах війни, часто ризикуючи власною безпекою. Вони розуміють важливість своєї місії — об'єктивно та правдиво інформувати суспільство про події. Тому репортери шукають різні шляхи та способи збору інформації, будують мережі довірених джерел та контактів, використовують

сучасні технології для комунікації та передачі даних. Лише так можна забезпечити надходження достовірної інформації та уникнути інформаційного вакууму під час війни [14].

Мультимедійний репортаж має низку суттєвих переваг над традиційними формами подачі інформації, такими як текстові статті, телевізійні сюжети чи радіоповідомлення.

Однією з основних переваг є можливість поєднання різних медіаформатів в одному матеріалі. Завдяки цьому мультимедійний репортаж може одночасно впливати на різні органи чуття людини — зір, слух, а інколи навіть дотик (через інтерактивні елементи). Це дозволяє створити більш занурювальний та емоційний досвід для аудиторії, глибше передати атмосферу та контекст події.

Іншою перевагою є нелінійність та інтерактивність мультимедійного репортажу. На відміну від традиційних лінійних форм подачі інформації, де читач/глядач/слухач сприймає матеріал у заданій послідовності, мультимедійний репортаж часто дозволяє аудиторії самостійно обирати порядок ознайомлення з контентом, керувати переглядом відео чи прослуховуванням аудіо, взаємодіяти з інтерактивними елементами. Завдяки цьому досягається ефект залученості аудиторії, створюється відчуття співучасті у процесі отримання інформації [6]. Мультимедійність також дозволяє подавати інформацію у більш структурованому та візуалізованому вигляді. Великі масиви даних, які важко сприймаються у текстовому форматі, набагато краще розуміються та запам'ятовуються, коли представлені у вигляді інфографіки, схем, таймлайнів тощо. Поєднання візуальних образів з текстовими поясненнями полегшує сприйняття складної інформації, робить її більш доступною та зрозумілою для широкої аудиторії [5].

Ще однією перевагою мультимедійних репортажів є їх адаптивність до потреб конкретного користувача. В епоху інформаційного перенасичення аудиторія цінує можливість самостійно обирати деталізацію та тривалість ознайомлення з матеріалом. Мультимедійні історії часто побудовані таким чином, що читач може обрати, чи ознайомитися лише з основною інформацією,

чи заглибитися у тему за допомогою додаткових текстових, відео— чи аудіоматеріалів. Це дозволяє задовольнити інформаційні потреби різних сегментів аудиторії.

Нарешті, створення мультимедійного репортажу часто вимагає тісної співпраці журналістів різних спеціалізацій — текстовиків, фотографів, відеооператорів, дизайнерів, програмістів тощо. Це сприяє більш креативному та інноваційному підходу до висвітлення теми, дозволяє поєднувати різні журналістські методи та інструменти. В результаті народжується якісно новий формат подачі інформації, який більш повно та різнобічно відображає досліджувані події та явища.

Мультимедійні технології відіграють надзвичайно важливу роль у висвітленні подій, особливо в умовах динамічного та насиченого інформаційного простору сьогодення. Вони дозволяють журналістам створювати більш інформативні, engaging та емоційно насичені матеріали, які краще відповідають запитам та очікуванням сучасної аудиторії.

Однією з ключових функцій мультимедійних технологій є забезпечення наочності та візуалізації інформації. За допомогою фото, відео, інфографіки, 3D— моделей та інших візуальних інструментів журналісти можуть не лише розповідати про події, а й показувати їх, створювати у аудиторії ефект присутності. Це особливо важливо при висвітленні складних, специфічних чи віддалених тем, які важко уявити чи зрозуміти без візуального супроводу.

Мультимедійні технології також дозволяють створювати більш персоналізований та інтерактивний досвід для аудиторії. Завдяки таким інструментам, як інтерактивні таймлайни, карти, опитування, чати тощо, користувачі можуть не лише пасивно споживати інформацію, а й активно взаємодіяти з нею, досліджувати тему у зручному для себе темпі та обсязі. Це підвищує залученість аудиторії та створює відчуття співучасті у процесі отримання знань [11].

Важливу роль мультимедійні технології відіграють у забезпеченні оперативності та актуальності інформації. Завдяки можливостям онлайн—

трансляцій, live— блогів, публікації відео з місця подій журналісти можуть максимально швидко доносити інформацію до аудиторії, фактично у режимі реального часу. Це дозволяє людям відчувати себе в епіцентрі подій та отримувати найсвіжіші новини.

Мультимедійність також дозволяє розширити охоплення аудиторії та зробити інформацію більш доступною для різних груп населення. Завдяки поєднанню текстових, візуальних та аудіальних способів подачі інформації, матеріали стають зрозумілішими та легшими для сприйняття людьми з різним рівнем освіти, медіаграмотності, фізичними можливостями тощо. Це сприяє більшій інклюзивності медіапростору.

Ефективність мультимедійного репортажу визначається низкою критеріїв, які відображають його здатність виконувати свої основні функції — інформувати, залучати, впливати на аудиторію, відповідати професійним та етичним стандартам журналістики.

Одним з ключових критеріїв є інформативність репортажу. Це означає, що матеріал має надавати аудиторії повну, точну, актуальну та релевантну інформацію про подію чи тему. Ефективний мультимедійний репортаж не лише відповідає на базові питання «хто, що, де, коли, чому, як», а й розкриває контекст, причинно— наслідкові зв'язки, надає різні точки зору та експертні оцінки. При цьому інформація має бути подана у зрозумілій та доступній для аудиторії формі, з урахуванням її потреб та особливостей сприйняття.

Іншим важливим критерієм є *engaging* — здатність репортажу залучати та утримувати увагу аудиторії. В умовах інформаційного перенасичення та коротких *attention span* це стає справжнім викликом для журналістів. Ефективний мультимедійний репортаж має бути цікавим, динамічним, емоційно насиченим, використовувати весь потенціал різних медіаформатів для створення захопливого сторітелінгу. Інтерактивні елементи, персоналізація досвіду, гейміфікація — все це може сприяти більшому залученню аудиторії.

Не менш важливою є здатність репортажу впливати на аудиторію, спонукати її до рефлексії, дискусії, дії. Ефективний матеріал не лише інформує,

а й змушує замислитись, поставити собі питання, переглянути свої погляди чи поведінку. Він має торкатись важливих суспільних проблем, викривати несправедливість, шукати шляхи вирішення конфліктів. Звичайно, цей вплив має бути не маніпулятивним, а базуватись на фактах, аргументах та апеляції до цінностей аудиторії [5].

З цим пов'язаний наступний критерій — відповідність професійним та етичним стандартам. Ефективний мультимедійний репортаж має бути правдивим, точним, збалансованим, неупередженим. Він має ґрунтуватися на перевірених фактах та надійних джерелах, чітко відділяти факти від коментарів, уникати сенсаційності та спекуляцій. Важливо також дотримуватись етичних норм щодо недоторканності приватного життя, презумпції невинуватості, захисту вразливих груп, уникнення дискримінаційної риторики тощо. Прозорість щодо методів збору інформації, можливих конфліктів інтересів, виправлення помилок також є ознаками професійного та відповідального підходу.

Технічна та естетична якість виконання також є критерієм ефективності мультимедійного репортажу. Всі елементи — текст, фото, відео, аудіо, інфографіка, веб— дизайн — мають бути якісними, гармонійно інтегрованими, зручними для сприйняття на різних пристроях. Технічні проблеми, такі як довге завантаження, несумісність з певними браузерами, нечитабельний шрифт тощо можуть відштовхнути аудиторію та зменшити ефективність матеріалу. Естетична привабливість та креативність оформлення також здатні посилити увагу та інтерес аудиторії [2].

Нарешті, ефективність мультимедійного репортажу визначається його реальним впливом та популярністю. Кількісні метрики, такі як перегляди, час перебування на сторінці, глибина прокрутки, шерінг у соцмережах тощо, дають уявлення про те, наскільки матеріал є цікавим та корисним для аудиторії. Якісні показники, як— от тональність коментарів, цитування в інших медіа, реальні зміни у суспільстві після публікації, також свідчать про резонанс та вплив репортажу.

Звичайно, оцінка ефективності не завжди є однозначною та залежить від конкретних цілей та аудиторії репортажу. Та загалом, прагнення до інформативності, engaging— у, суспільного впливу, дотримання стандартів, технічної та естетичної якості, а також моніторинг реального ефекту мають бути орієнтирами для журналістів при створенні мультимедійних матеріалів. Лише таким чином можна повною мірою розкрити потенціал цього формату та виконувати місію журналістики у сучасному світі.

Специфіка висвітлення військових подій та особливості роботи журналістів у зоні бойових дій мають свої унікальні виклики та вимагають особливого підходу. В умовах війни журналісти стикаються з підвищеними ризиками для власної безпеки, обмеженим доступом до інформації та емоційно напруженими ситуаціями. Висвітлення військових подій вимагає від журналістів не лише професійних навичок, але й розуміння специфіки конфлікту, військової термінології та тактики.

Одним з ключових аспектів роботи журналістів у зоні бойових дій є забезпечення власної безпеки. Журналісти повинні бути обізнані з правилами поведінки в небезпечних ситуаціях, мати відповідне захисне спорядження та дотримуватися інструкцій військових і служб безпеки. Важливо також мати надійні канали зв'язку та плани евакуації на випадок загострення ситуації [22].

Доступ до інформації в умовах війни часто буває обмеженим через воєнну цензуру, дезінформацію та пропаганду з боку конфліктуючих сторін. Журналісти повинні вміти критично оцінювати отриману інформацію, перевіряти факти з різних джерел та уникати поширення неперевірених даних. Важливо також враховувати можливість маніпуляцій та спроб використати ЗМІ в інтересах однієї зі сторін конфлікту.

Емоційний аспект висвітлення військових подій також є значним викликом для журналістів. Робота в екстремальних умовах, спілкування з постраждалими та свідками трагічних подій можуть призвести до емоційного вигорання та посттравматичного стресового розладу. Журналістам важливо дбати про своє

психічне здоров'я, мати можливість отримати психологічну підтримку та балансувати робочі та особисті потреби.

Специфіка висвітлення військових подій полягає також у необхідності розуміти військову термінологію, тактику та стратегію. Журналісти повинні вміти правильно інтерпретувати та подавати інформацію про перебіг бойових дій, військові операції та використання зброї. Це вимагає постійного навчання та співпраці з військовими експертами.

Мультимедійний формат репортажу в умовах війни дозволяє більш повно та емоційно передати реалії конфлікту. Поєднання тексту, фото, відео та аудіо матеріалів створює ефект присутності та дозволяє аудиторії глибше зрозуміти та відчувати події. Водночас, використання мультимедіа висуває додаткові вимоги до технічного оснащення журналістів та навичок роботи з різними типами контенту.

Висвітлення військових подій вимагає від журналістів дотримання етичних стандартів та принципів об'єктивності. Важливо уникати сенсаційності, поважати право постраждалих на приватність та гідність, а також враховувати потенційний вплив репортажів на громадську думку та хід конфлікту. Журналісти повинні прагнути до збалансованого та неупередженого висвітлення подій, надаючи слово різним сторонам та уникаючи пропаганди чи закликів до насильства [23].

Доступ до інформації та джерела під час війни є одним з ключових викликів для журналістів, які висвітлюють військові події. В умовах конфлікту офіційні канали комунікації часто бувають обмеженими, а інформація може піддаватися цензурі або спотворенню з боку воюючих сторін.

Журналісти повинні вміти працювати з різними типами джерел, включаючи офіційні повідомлення влади та військових, свідчення очевидців та постраждалих, експертні оцінки та дані незалежних організацій. Важливо перевіряти отриману інформацію, співставляти дані з різних джерел та уникати поширення неперевіраних чуток або пропаганди.

В умовах обмеженого доступу до зони конфлікту журналісти можуть вдаватися до альтернативних методів збору інформації, таких як аналіз супутникових знімків, моніторинг соціальних мереж та використання краудсорсингу. Соціальні медіа можуть бути цінним джерелом інформації про події на місцях, але також вимагають ретельної перевірки та фільтрації.

Співпраця з місцевими журналістами та активістами може допомогти отримати більш повну картину подій та доступ до джерел інформації в зоні конфлікту. Водночас, важливо враховувати потенційні ризики для безпеки місцевих контактів та не наражати їх на небезпеку.

Особливу увагу слід приділяти захисту джерел інформації, особливо тих, які надають чутливі дані або свідчать про воєнні злочини. Журналісти повинні дотримуватися принципів конфіденційності та анонімності джерел, якщо це необхідно для забезпечення їхньої безпеки.

Доступ до офіційної інформації під час війни часто ускладнюється через запровадження цензури або обмеження свободи преси. Журналісти повинні бути готові до роботи в умовах інформаційних обмежень та вміти відстоювати своє право на доступ до інформації, спираючись на міжнародні стандарти свободи слова та законодавство про доступ до публічної інформації.

Важливим аспектом є також співпраця з міжнародними організаціями та медіа, які можуть надати додаткові ресурси та підтримку для висвітлення подій. Обмін інформацією та досвідом з колегами з інших країн допомагає створити більш повну та об'єктивну картину конфлікту. В умовах інформаційної війни, яка часто супроводжує військові конфлікти, перевірка та верифікація даних стає одним з ключових завдань для журналістів. Дезінформація, пропаганда та маніпуляції з боку воюючих сторін можуть спотворювати реальну картину подій та вводити в оману громадськість [13].

Журналісти повинні бути особливо пильними щодо інформації, яка поширюється через офіційні канали та соціальні мережі. Перш ніж використовувати будь-які дані у своїх матеріалах, необхідно ретельно перевірити їх достовірність та походження. Це може включати звернення до

першоджерел, пошук підтверджень від незалежних експертів або організацій, а також аналіз метаданих та контексту поширення інформації.

Особливу увагу слід приділяти візуальним матеріалам, таким як фото та відео, які можуть бути легко сфальсифіковані або вирвані з контексту. Журналісти повинні використовувати спеціальні інструменти та техніки для перевірки автентичності зображень, такі як пошук першоджерела, аналіз метаданих та порівняння з іншими доступними матеріалами.

Верифікація даних часто вимагає співпраці з експертами в різних галузях, такими як військові аналітики, фахівці з цифрової безпеки та розвідки відкритих джерел (OSINT). Журналісти повинні розвивати професійні мережі та партнерства, які можуть надати цінну підтримку та знання для перевірки інформації.

Важливо також враховувати можливість навмисного поширення дезінформації з метою пропаганди або введення в оману. Журналісти повинні бути обережними щодо сенсаційних заяв або емоційно заряджених повідомлень, які можуть бути частиною інформаційних операцій. Необхідно завжди зберігати критичне мислення та неупередженість, навіть якщо інформація відповідає власним переконанням або очікуванням.

Прозорість щодо джерел інформації та методів її перевірки є ключовою для підтримки довіри аудиторії. Журналісти повинні чітко вказувати, які дані були перевірені, а які потребують додаткового підтвердження. Якщо інформація не може бути остаточно верифікована, це також слід зазначати в матеріалах.

В умовах інформаційної війни журналісти стають не просто спостерігачами, а активними учасниками боротьби за правду. Їхня роль полягає у розвінчанні міфів, викритті маніпуляцій та наданні аудиторії перевіреної та збалансованої інформації. Це вимагає постійного розвитку навичок перевірки даних, критичного мислення та етичних стандартів професії. Журналісти повинні усвідомлювати потенційні ризики та виклики, пов'язані з роботою в умовах інформаційної війни. Вони можуть стати мішенню для атак, тиску або дискредитації з боку тих, хто намагається контролювати інформаційний простір.

Тому забезпечення безпеки та захисту журналістів є не менш важливим завданням, ніж перевірка та верифікація даних [18].

Воєнні кореспонденти відіграють ключову роль у висвітленні військових конфліктів, забезпечуючи громадськість актуальною та достовірною інформацією про події на фронті. Їхня робота дозволяє суспільству зрозуміти реалії війни та її вплив на життя людей.

Одним з головних завдань воєнних кореспондентів є збір інформації безпосередньо з місця подій. Вони відвідують зону конфлікту, спілкуються з військовими та цивільним населенням, документують бойові дії та їх наслідки. Це вимагає від журналістів мужності, професійних навичок та здатності працювати в екстремальних умовах. Воєнні кореспонденти часто стають свідками трагічних подій та людських страждань. Їхні репортажі дозволяють донести до широкої аудиторії реальні історії людей, які опинилися в епіцентрі конфлікту. Через свої матеріали журналісти можуть привернути увагу до гуманітарних проблем, порушень прав людини та наслідків війни для цивільного населення.

Присутність воєнних кореспондентів на фронті також відіграє важливу роль у забезпеченні прозорості та підзвітності воюючих сторін. Журналісти можуть фіксувати та висвітлювати випадки воєнних злочинів, порушень міжнародного гуманітарного права та інших зловживань. Це допомагає притягнути винних до відповідальності та запобігти безкарності.

Воєнні кореспонденти також відіграють важливу роль у боротьбі з дезінформацією та пропагандою. В умовах інформаційної війни вони можуть розвінчувати міфи, перевіряти факти та надавати аудиторії збалансовану та об'єктивну інформацію. Це допомагає протистояти спробам маніпулювати громадською думкою та сприяє більш глибокому розумінню конфлікту.

Робота воєнних кореспондентів пов'язана з високими ризиками для їхнього життя та здоров'я. Вони часто стають мішенню для атак та переслідувань з боку воюючих сторін, які намагаються обмежити свободу преси та приховати правду

про події на фронті. Тому забезпечення безпеки та захисту журналістів є критично важливим для їхньої ефективної роботи.

Для успішного виконання своєї місії воєнні кореспонденти повинні мати не лише професійні навички, але й глибоке розуміння контексту конфлікту, військової справи та міжнародного гуманітарного права. Вони повинні вміти працювати в команді, налагоджувати контакти з місцевим населенням та військовими, а також адаптуватися до мінливих умов.

Висвітлення конфлікту вимагає від воєнних кореспондентів дотримання високих етичних стандартів та принципів об'єктивності. Вони повинні уникати сенсаційності, поважати право людей на приватність та гідність, а також враховувати потенційний вплив своїх матеріалів на хід конфлікту та життя людей.

Пропаганда та дезінформація можуть суттєво впливати на репортажі з місця подій під час військових конфліктів, спотворюючи реальну картину та вводячи в оману як журналістів, так і аудиторію. В умовах інформаційної війни, яка часто супроводжує збройні протистояння, воюючі сторони можуть вдаватися до різних методів маніпуляції інформацією для досягнення своїх цілей. Одним з найпоширеніших інструментів пропаганди є поширення неправдивих або перебільшених даних про хід конфлікту, кількість жертв та успіхи на фронті. Офіційні джерела можуть надавати неповну або спотворену інформацію, приховувати невігідні факти або звинувачувати опонентів у злочинах, які не були підтверджені. Журналісти, які покладаються лише на офіційні повідомлення, ризикують стати мимовільними поширювачами пропаганди [10].

Дезінформація може поширюватися також через соціальні мережі та інші онлайн— платформи. Фейкові акаунти, боти та тролі можуть створювати та розповсюджувати неправдиві новини, чутки та маніпулятивні наративи, які впливають на сприйняття подій. Журналісти повинні бути особливо пильними щодо інформації з соціальних медіа та ретельно перевіряти її достовірність перед використанням у своїх матеріалах. Пропаганда часто спрямована на емоційне маніпулювання аудиторією, використовуючи мову ворожнечі, стереотипи та

спрощені наративи про «добро» і «зло». Журналісти повинні вміти розпізнавати та уникати таких маніпулятивних технік, надаючи перевагу збалансованому та об'єктивному висвітленню подій.

Дезінформація може також поширюватися через візуальні матеріали, такі як фото та відео. Воюючі сторони можуть використовувати постановочні або вирвані з контексту зображення для створення хибного враження про події на фронті. Журналісти повинні ретельно перевіряти автентичність та походження візуальних матеріалів, щоб уникнути поширення фейків. Вплив пропаганди та дезінформації може призвести до серйозних наслідків, таких як розпалювання ненависті, дегуманізація противника та виправдання насильства. Журналісти повинні усвідомлювати свою відповідальність за надання правдивої та неупередженої інформації, яка допомагає аудиторії зрозуміти реалії конфлікту та його людський вимір [22].

Для протидії пропаганді та дезінформації журналісти повинні дотримуватися високих професійних стандартів, перевіряти інформацію з різних джерел та співпрацювати з експертами та фактчекінговими організаціями. Важливо також підвищувати медіаграмотність аудиторії, навчаючи її критично оцінювати інформацію та розпізнавати маніпуляції.

Висвітлення конфлікту в умовах інформаційної війни вимагає від журналістів не лише професійних навичок, але й етичної чутливості та відданості принципам правди та об'єктивності. Лише через ретельну роботу з перевірки фактів, уникнення маніпуляцій та дотримання стандартів журналістської етики можна протистояти пропаганді та дезінформації та надавати аудиторії достовірну картину подій. Водночас, журналісти самі можуть стати мішенню для пропаганди та дискредитації з боку тих, хто намагається контролювати інформаційний простір. Тому забезпечення безпеки та захисту журналістів, а також підтримка їхньої незалежності та редакційної свободи є критично важливими для ефективної роботи в умовах інформаційної війни.

Таким чином, вплив пропаганди та дезінформації на репортажі з місця подій під час військових конфліктів є серйозним викликом для журналістів. Це вимагає

від них постійної пильності, критичного мислення, професійних навичок та етичних стандартів. Лише через відповідальне та принципове висвітлення подій журналісти можуть допомогти суспільству відрізнити правду від маніпуляцій та зрозуміти справжню природу конфлікту.

Професійні стандарти та етичні норми є наріжним каменем воєнної журналістики. В умовах збройного конфлікту, коли інформаційний простір стає полем битви, а правда часто стає першою жертвою, дотримання цих стандартів та норм є не просто бажаним, а критично необхідним для репортерів. Адже від цього залежить не лише їхня особиста репутація та довіра аудиторії, а й суспільне сприйняття конфлікту, його причин та наслідків.

Одним з ключових професійних стандартів воєнної журналістики є об'єктивність та неупередженість. Репортери, які висвітлюють події в зоні бойових дій, мають подавати інформацію максимально збалансовано та безсторонньо, уникаючи однобокості та пропаганди. Вони повинні надавати слово різним сторонам конфлікту, перевіряти факти та джерела, чітко відділяти власні судження від фактажу. Об'єктивність не означає байдужості чи безпринципності, але вимагає від журналістів дотримання професійної дистанції та критичного мислення.

Іншим важливим стандартом є точність та достовірність інформації. В умовах війни, коли інформаційний простір наповнений чутками, фейками та маніпуляціями, журналісти мають бути особливо уважними та скрупульозними в перевірці даних. Вони повинні спиратися на надійні джерела, надавати перевагу очевидцям та експертам, уникати сенсаційності та гіперболізації. Будь— яка помилка чи неточність може мати серйозні наслідки — від дезінформації суспільства до загрози життю людей [4].

З точністю та достовірністю пов'язана також прозорість журналістської роботи. Репортери мають бути відкритими щодо своїх методів збору інформації, джерел фінансування, можливих конфліктів інтересів. Вони повинні чітко позначати спонсорований контент, уникати прихованої реклами чи пропаганди.

Аудиторія має право знати, хто стоїть за тією чи іншою інформацією, щоб мати можливість критично її оцінити.

Серед етичних норм воєнної журналістики особливе місце займає повага до прав та гідності людей, залучених до конфлікту. Репортери мають уникати стереотипів, дискримінації, мови ворожнечі щодо будь— яких груп — етнічних, релігійних, гендерних тощо. Вони повинні з обережністю та тактом ставитися до жертв конфлікту, поважати їхню приватність та право на травму. Недопустимими є спроби експлуатації людських страждань задля сенсаційності чи маніпуляцій.

Іншою ключовою етичною нормою є збереження життя та здоров'я. Журналісти, які працюють у зоні бойових дій, часто ризикують власним життям заради важливого матеріалу. Проте, цей ризик має бути виправданим та мінімізованим. Репортери повинні дбати про свою безпеку, уникати необдуманих вчинків, слідувати протоколам та інструкціям. Водночас, вони мають усвідомлювати, що їхні дії та рішення можуть вплинути на безпеку інших людей — героїв матеріалів, колег, цивільного населення. Етична журналістика вимагає ставити безпеку та добробут людей вище за гонитву за сенсаціями.

Дотримання професійних стандартів та етичних норм вимагає від воєнних журналістів не лише знань та навичок, а й особистої мужності, принциповості, самовідданості. Адже часто це означає йти проти течії, кидати виклик пропаганді та цензурі, ризикувати своєю безпекою та репутацією. Проте, саме така журналістика, що керується правдою, співчуттям та відповідальністю, здатна запобігти ескалації конфліктів, захистити права людей, сприяти встановленню миру та справедливості. І саме така журналістика заслуговує на повагу та підтримку суспільства.

Висвітлення жертв та постраждалих в умовах війни є одним з найбільш складних та етично неоднозначних аспектів роботи військових журналістів. З одного боку, репортери мають обов'язок інформувати суспільство про реальний стан речей, показувати людські страждання та привертати увагу до проблем

мирного населення. З іншого боку, вони повинні дбати про гідність та приватність постраждалих, уникати сенсаційності та експлуатації чужого горя.

В мультимедійних репортажах тема жертв та постраждалих набуває особливої гостроти. Фото та відео, які передають біль, страх, втрату, мають сильний емоційний вплив на аудиторію. Вони можуть викликати співчуття та бажання допомогти, але також можуть травмувати та шокувати глядачів. Тому журналісти повинні ретельно зважувати, які кадри варто включати в матеріал, а які — ні, як їх подавати та контекстуалізувати.

Одним з ключових принципів висвітлення жертв та постраждалих є повага до їхньої гідності. Репортери мають уникати зображень, що принижують людей чи виставляють їх у беззахисному стані. Натомість, вони повинні показувати постраждалих як особистостей, що мають власну історію, почуття та право на приватність. Важливо дати їм можливість висловитися, розповісти про свій досвід та потреби, але не тиснути та не змушувати говорити про травматичні події.

Інший важливий аспект — контекстуалізація та пояснення причин та наслідків подій. Мультимедійний репортаж має не просто показувати жертв та руйнування, а розкривати складні соціальні, політичні, економічні фактори, що призвели до трагедії. Він повинен дати аудиторії розуміння того, хто є відповідальним за страждання мирних людей, які зусилля докладаються для допомоги постраждалим, які кроки необхідні для відновлення та примирення.

При цьому, висвітлюючи тему жертв, журналісти мають бути максимально точними, перевіряти інформацію та уникати маніпуляцій. В умовах війни завжди є ризик того, що одна зі сторін конфлікту буде використовувати страждання цивільних для пропаганди та дискредитації опонента. Репортери повинні критично ставитися до будь—яких заяв та свідчень, перевіряти факти та подавати збалансовану картину подій [17].

Важливо також пам'ятати про власну психологічну безпеку та емоційний стан. Робота з темою жертв та постраждалих може бути дуже виснажливою та травматичною для самих журналістів. Вони повинні дбати про своє ментальне

здоров'я, звертатися за підтримкою до колег та спеціалістів, давати собі час на відпочинок та відновлення.

Проблема цензури та самоцензури є однією з найбільш гострих та суперечливих у висвітленні воєнних конфліктів. В умовах війни журналісти часто опиняються під тиском з боку влади, військових, громадськості, редакторів та інших зацікавлених сторін. Від них вимагають або не публікувати певну інформацію, або подавати її у вигідному для однієї зі сторін світлі. В такій ситуації репортери змушені балансувати між професійним обов'язком інформувати суспільство та міркуваннями безпеки, патріотизму, лояльності.

Цензура у воєнних репортажах може набувати різних форм — від прямих заборон та втручання в редакційну політику до створення перешкод у доступі до інформації та джерел. Влада та військові можуть обмежувати пересування журналістів, відмовляти в акредитації, вимагати погодження матеріалів перед публікацією. Вони можуть тиснути на редакторів та власників медіа, погрожувати санкціями або звинувачувати репортерів у неповазі до армії чи зраді національних інтересів.

З іншого боку, журналісти також можуть вдаватися до самоцензури — свідомого уникнення певних тем, фактів, думок через страх негативних наслідків. Вони можуть побоюватися за своє життя та безпеку, за долю героїв своїх матеріалів, за репутацію та кар'єру. В умовах патріотичного піднесення та суспільного тиску репортери можуть відчувати внутрішній конфлікт між прагненням до об'єктивності та солідарністю з власною країною та армією.

Проблема цензури та самоцензури особливо загострюється в мультимедійних репортажах, де використовуються не лише текст, а й фото, відео, аудіо. З одного боку, візуальні матеріали мають сильний емоційний вплив та здатні привернути увагу аудиторії до важливих проблем. З іншого боку, вони також можуть бути використані для маніпуляцій, пропаганди, дезінформації. Цензура та самоцензура можуть призводити до того, що певні кадри та сюжети будуть вилучені, відредаговані або подані в некоректному контексті.

Для подолання цих проблем журналістам необхідно дотримуватися професійних та етичних стандартів, бути максимально чесними, прозорими та незалежними. Вони повинні чітко розмежовувати факти та судження, уникати емоційних та оціночних висловлювань, надавати слово різним сторонам конфлікту. Репортери мають бути готові відстоювати свою позицію та право на свободу слова, навіть якщо це пов'язано з ризиками та незручностями.

Важливу роль у протидії цензурі та самоцензурі відіграють також редактори, власники медіа, професійні спільноти та громадські організації. Вони повинні створювати умови для незалежної журналістики, захищати репортерів від тиску та переслідувань, забезпечувати їм належне навчання, ресурси та психологічну підтримку. Медіа мають бути готові до прозорості та підзвітності, до діалогу з аудиторією та суспільством щодо своєї редакційної політики та етичних дилем [25].

В умовах війни цензура та самоцензура можуть здаватися неминучими та навіть виправданими міркуваннями безпеки та національних інтересів. Проте, як показує досвід, надмірні обмеження свободи слова та приховування правди ведуть лише до ескалації конфліктів, недовіри та розколу в суспільстві. Натомість, чесна, відповідальна журналістика, що дає голос усім сторонам та показує реальність без прикрас, є запорукою інформованих рішень, критичного мислення та демократичного розвитку. Саме тому журналісти повинні мати мужність та принциповість, щоб долати цензуру та самоцензуру, і служити інтересам не влади чи армії, а суспільства та людей, які страждають від війни.

Робота журналістів у зоні воєнного конфлікту пов'язана з численними ризиками та загрозами для їхнього життя і здоров'я. Репортери, які висвітлюють бойові дії, часто опиняються в епіцентрі подій, стають свідками насильства, руйнувань, людських страждань. Вони ризикують потрапити під обстріли, підірватися на мінах, бути захопленими в заручники або піддатися тортурам. За даними міжнародних організацій, таких як «Репортери без кордонів» та Комітет захисту журналістів, десятки репортерів щороку гинуть або отримують поранення під час виконання професійних обов'язків у гарячих точках.

Однією з найбільших загроз для журналістів є пряме насильство з боку учасників конфлікту. Репортери можуть стати мішенню для снайперів, потрапити під артилерійський вогонь або авіаудари. Вони можуть бути атаковані бойовиками або ж силовиками, які вбачають у них загрозу або перешкоду. Нерідко журналістів навмисно переслідують за їхню професійну діяльність, щоб залякати або змусити мовчати. Особливо вразливими є фрілансери та місцеві репортери, які не мають належної підготовки, захисту та підтримки з боку редакцій.

Іншим серйозним ризиком є ненавмисне потрапляння під удар. В умовах хаосу та непередбачуваності бойових дій журналісти можуть опинитися в неправильному місці в неправильний час. Вони можуть стати випадковими жертвами перехресного вогню, вибухів, уламків. Навіть при дотриманні всіх заходів безпеки, таких як використання захисного спорядження та координація з військовими, ризик травмування або загибелі залишається високим [20].

Робота в зоні конфлікту також пов'язана з серйозними психологічними та емоційними навантаженнями. Журналісти стають свідками людських трагедій, страждань, втрат. Вони бачать поранених та вбитих, зруйновані домівки та зламані долі. Все це може призводити до стресу, депресії, посттравматичного синдрому. Репортери часто працюють в умовах дефіциту сну, відпочинку, нормального харчування. Вони змушені долати фізичний та психологічний біль, щоб виконувати свою роботу.

Окрім безпосередніх загроз на полі бою, журналісти також стикаються з ризиками, пов'язаними з їхньою професійною діяльністю. Вони можуть стати об'єктами цькування, залякування, переслідування з боку влади, армії, громадськості. Їх можуть звинувачувати в шпигунстві, зраді, поширенні фейків. Репортерів можуть позбавляти акредитації, депортувати, кидати за ґрати. В деяких країнах журналістика в умовах конфлікту фактично прирівнюється до злочину і карається з усією суворістю.

Щоб мінімізувати ризики, журналістам необхідно дотримуватися низки правил та протоколів безпеки. Вони повинні проходити спеціальні тренінги з

поведінки в гарячих точках, надання першої медичної допомоги, роботи в ворожому середовищі. Репортери мають бути забезпечені якісним захисним спорядженням — бронежилетами, касками, аптечками. Вони повинні мати надійні засоби зв'язку, плани евакуації, контакти з місцевими фіксерами та колегами. Важливо також дбати про психологічне здоров'я, мати можливість поговорити з близькими, колегами, психологами.

Редакції та медіа— організації, в свою чергу, повинні забезпечувати журналістів усім необхідним для безпечної та ефективної роботи — починаючи від якісної підготовки та спорядження, і закінчуючи страховкою, юридичною та психологічною підтримкою. Вони мають розуміти, що безпека репортерів — це не просто їхня особиста справа, а обов'язок та відповідальність усієї професійної спільноти. Адже йдеться не лише про життя та здоров'я конкретних людей, а й про саму можливість чесної, об'єктивної журналістики в зоні конфлікту [16].

Забезпечення безпеки та належна підготовка журналістів до роботи в гарячих точках є одним з ключових пріоритетів для медіа— організацій та професійної спільноти. Адже від цього залежить не лише ефективність та якість роботи репортерів, а й саме їхнє життя та здоров'я. В умовах воєнного конфлікту журналісти стикаються з численними ризиками та загрозами — від потрапляння під обстріли та вибухи до викрадення, тортур, психологічного тиску. Тому вкрай важливо, щоб вони мали необхідні знання, навички, ресурси та підтримку для мінімізації цих ризиків.

Першим кроком у забезпеченні безпеки журналістів є їхня якісна підготовка перед відрядженням у зону конфлікту. Репортери повинні пройти спеціальні тренінги та курси, де вони отримають базові знання з безпеки життєдіяльності, надання першої медичної допомоги, поведінки в екстремальних ситуаціях. Вони мають навчитися користуватися засобами індивідуального захисту, такими як бронежилети та каски, а також засобами зв'язку та навігації. Журналісти повинні знати протоколи дій при потраплянні під обстріл, при викраденні, при допиті тощо.

Важливим елементом підготовки є також вивчення контексту та специфіки конкретного конфлікту. Репортери мають розуміти, хто є сторонами протистояння, які в них цілі та методи, які райони є найбільш небезпечними. Вони повинні налагодити контакти з місцевими колегами, фіксерами, перекладачами, які можуть надати цінну інформацію та допомогу. Журналісти мають також потурбуватися про належні документи, акредитацію, дозволи на роботу в зоні конфлікту.

Окрім навчання та інформування, медіа— організації повинні забезпечити журналістів якісним захисним спорядженням та технікою. Кожен репортер, який вирушає в гарячу точку, має бути екіпірований бронежилетом, каскою, аптечкою, супутниковим телефоном, GPS— навігатором. Він повинен мати надійний транспорт, безпечне житло, достатньо води, їжі, ліків. Медіа мають також подбати про страхування життя та здоров'я своїх співробітників, про юридичну та фінансову підтримку на випадок надзвичайних ситуацій.

Не менш важливим аспектом є психологічна підготовка та підтримка журналістів. Робота в умовах війни пов'язана з постійним стресом, травматичним досвідом, моральними дилемами. Репортери можуть страждати від посттравматичного синдрому, депресії, вигорання. Тому медіа— організації повинні забезпечити своїм співробітникам доступ до психологічної допомоги, можливість поділитися своїми переживаннями з колегами та близькими, отримати відпочинок та реабілітацію після відрядження.

В забезпеченні безпеки журналістів важливу роль відіграє також солідарність та співпраця всередині професійної спільноти. Медіа— організації мають координувати свої дії, обмінюватися інформацією та досвідом, підтримувати одне одного у кризових ситуаціях. Вони повинні спільно відстоювати права та інтереси журналістів, вимагати від влади та військових поваги до їхньої роботи, притягати до відповідальності тих, хто переслідує чи атакує репортерів. Професійні асоціації та спілки мають надавати журналістам юридичну, фінансову, інформаційну підтримку.

Нарешті, забезпечення безпеки журналістів вимагає також зусиль з боку держави та міжнародної спільноти. Країни повинні гарантувати свободу слова та захист репортерів на законодавчому рівні, розслідувати та карати злочини проти журналістів. Міжнародні організації, такі як ООН, ОБСЄ, Рада Європи, повинні здійснювати моніторинг ситуації з безпекою журналістів, тиснути на уряди країн, де репортери піддаються переслідуванням, надавати підтримку медіа—організаціям та окремим журналістам, які опинилися в небезпеці.

Робота журналістів у зоні воєнного конфлікту пов'язана не лише з фізичними ризиками та загрозами, а й з серйозними психологічними наслідками. Репортери, які висвітлюють події в гарячих точках, стикаються з екстремальними умовами, що можуть завдати значної шкоди їхньому ментальному здоров'ю та емоційному благополуччю. Постійний стрес, травматичний досвід, етичні дилеми — все це накладає відбиток на психіку журналістів та може призвести до довгострокових проблем [23].

Одним з найбільш поширених психологічних наслідків роботи в зоні конфлікту є посттравматичний стресовий розлад (ПТСР). Журналісти, які стають свідками насильства, смертей, руйнувань, можуть переживати гострі емоційні реакції — страх, тривогу, безпорадність, провину. Ці переживання можуть зберігатися навіть після повернення з відрядження та проявлятися у вигляді нав'язливих спогадів, кошмарів, флешбеків, панічних атак. ПТСР може впливати на працездатність, стосунки з близькими, загальне самопочуття журналістів.

Іншим серйозним викликом є депресія та емоційне вигорання. Робота в екстремальних умовах вимагає від репортерів постійної концентрації, стійкості, витримки. Вони змушені придушувати свої почуття, щоб зберігати об'єктивність та професіоналізм. Проте, накопичення стресу, втоми, негативних емоцій може призвести до виснаження, апатії, зневіри. Журналісти можуть втрачати мотивацію та задоволення від роботи, відчувати спустошеність та безнадію.

Окрім індивідуальних психологічних реакцій, журналісти також стикаються з етичними та моральними дилемами, що можуть загострювати їхній емоційний стан. Репортери часто опиняються перед вибором — допомогти постраждалим

чи продовжувати знімати, показати шокуючі кадри чи дотриматись цензури, ризикувати собою заради важливого матеріалу чи зберегти власне життя. Ці дилеми можуть викликати почуття провини, сорому, гніву, безсилля.

Психологічні наслідки роботи в екстремальних умовах можуть проявлятися не лише в короткостроковій, а й в довгостроковій перспективі. Журналісти, які регулярно працюють у гарячих точках, можуть зіткнутися з проблемами в особистому житті — конфліктами в сім'ї, розлученнями, залежностями. Вони можуть мати труднощі з адаптацією до мирного життя, відчувати відчуження та нерозуміння з боку оточуючих.

Щоб мінімізувати психологічні ризики для журналістів, медіа— організації та професійна спільнота повинні приділяти особливу увагу їхній ментальній гігієні та емоційній підтримці. Перед відрядженням у зону конфлікту репортери мають проходити психологічну підготовку, вчитися технікам управління стресом, отримувати інформацію про можливі реакції та способи самопомоги. Під час роботи вони повинні мати можливість регулярно спілкуватися з рідними, колегами, психологами, ділитися своїми переживаннями та отримувати підтримку.

Після повернення з відрядження журналісти мають проходити обов'язкову психологічну діагностику та, за потреби, отримувати професійну допомогу — консультації, терапію, реабілітацію. Медіа— організації повинні забезпечувати своїм співробітникам достатньо часу для відпочинку та відновлення, не допускати їхньої надмірної експлуатації та перевантаження. В редакціях має бути створена атмосфера відкритості та довіри, де журналісти можуть без остраху говорити про свої проблеми та отримувати необхідну підтримку [15].

Психологічні наслідки роботи в екстремальних умовах — це серйозний виклик для журналістів, який вимагає уваги та турботи з боку всієї професійної спільноти. Адже йдеться не лише про здоров'я та благополуччя конкретних репортерів, а й про стійкість та ефективність усієї системи воєнної журналістики. Лише журналісти, які мають надійний психологічний тил та ресурс, можуть впоратись з викликами війни та виконувати свою місію — чесно та об'єктивно

інформувати суспільство. І наше завдання — зробити все можливе, щоб вони мали цей тил та ресурс, щоб їхні жертви та зусилля не були марними, а їхні голоси — почутими та захищеними.

РОЗДІЛ 2. СУПРОВІДНА ЗАПИСКА ДО ТВОРЧОГО ПРОЄКТУ

2.1. Опис та обґрунтування творчого проєкту

Мультимедійний репортаж в умовах війни є надзвичайно актуальною і важливою темою кваліфікаційної роботи бакалавра, оскільки військові дії на території України тривають вже понад два роки і значно вплинули на всі сфери суспільного життя, зокрема й на медіапростір. Журналісти мають оперативно й об'єктивно висвітлювати події на фронті, розповідати про життя мирного населення, аналізувати воєнно— політичну ситуацію. При цьому необхідно враховувати безпекові аспекти, дотримуватися журналістської етики, не поширювати фейків і не сприяти ворожим інформаційним спецопераціям.

Для практичної реалізації обрано формат мультимедійного репортажу про вдале застосування американських реактивних систем залпового вогню HIMARS по військових об'єктах у російському Белгороді та околицях міста. Такий вибір теми обумовлений кількома чинниками. По— перше, подія має велике стратегічне значення. Ефективні удари по тилах російських військ у прикордонних районах РФ дозволяють послабити ворожу військову інфраструктуру, завдати противнику значних втрат, підірвати бойовий дух окупантів. Особливо важливим є знищення російських систем ППО типу С— 300/400, з яких окупанти ведуть обстріли Харкова та населених пунктів області. По— друге, подія є резонансною. Дозвіл США на застосування наданих Україні РСЗВ HIMARS по цілях у РФ і швидкий удар ЗСУ викликав широке обговорення в українському суспільстві та на міжнародному рівні. Росія відреагувала погрозами «фатальних наслідків», що свідчить про значимість такого кроку. По— третє, доступний унікальний візуальний та фактологічний матеріал. У мережі з'явилися фото і відео наслідків удару по ворожій батареї С— 300/400 поблизу Белгорода, що дозволяє проілюструвати репортаж ексклюзивним

контентом. Також про цю подію написали авторитетні українські та західні медіа, є коментарі військових експертів і політиків.

Водночас для об'єктивності варто розглянути і можливі негативні наслідки завдання ударів по території РФ, навіть з дозволу союзників. Зокрема, існує ризик ескалації конфлікту. Кремль може використати обстріли Белгорода та інших міст для виправдання ще жорсткішої агресії проти України, наприклад, завдання ракетно— бомбових ударів по мирних об'єктах і цивільній інфраструктурі в глибокому тилу. Також Москва здатна вдатися до провокацій, звинувативши ЗСУ в обстрілах житлових кварталів російських міст, щоб дискредитувати Україну та послабити міжнародну підтримку. Крім того, навіть точкові удари по військових цілях у РФ можуть викликати негативну реакцію частини населення країни— агресора і згуртувати росіян навколо путінського режиму. Тому при підготовці мультимедійного репортажу необхідно врахувати всі ці аспекти та надати зважену й аргументовану оцінку події та її можливих наслідків.

Таким чином, мультимедійний репортаж про удар HIMARS по Белгороду дозволить глибоко і всебічно розкрити важливу воєнно— політичну тему, залучивши ексклюзивний візуальний контент та коментарі експертів. Водночас при висвітленні цієї резонансної події необхідно дотримуватися балансу думок і уникати однобічності. Формат мультимедійного репортажу якнайкраще дозволяє вирішити ці завдання.

2.2. Цільова аудиторія та канали поширення

Для ефективного поширення мультимедійного репортажу про удар HIMARS по військових об'єктах у Белгороді необхідно чітко визначити цільову аудиторію проєкту та оптимальні канали комунікації з нею. Як зазначає дослідниця Г. Пирог, «цільова аудиторія — це певна група людей, на яку спрямоване медіаповідомлення з урахуванням характеристик цієї групи» [11, с. 150]. Науковець наголошує, що «успішність комунікації з цільовою аудиторією

залежить від того, наскільки точно медіа визначить потреби, інтереси, погляди та звички сегментованої групи споживачів інформації та відобразить це у своєму контенті» [там само].

У нашому випадку мультимедійний репортаж розрахований на досить широке коло реципієнтів:

1. українські громадяни різного віку, статі, соціального статусу, які слідкують за перебігом війни та цікавляться воєнно— політичною ситуацією;
2. українські військовослужбовці та працівники сектору безпеки й оборони, яким важлива інформація про успішні дії ЗСУ та ослаблення ворога;
3. закордонна аудиторія — іноземні громадяни та особи, які ухвалюють рішення, формують громадську думку (політики, чиновники, журналісти, блогери, лідери думок).

За даними соціологічного опитування КМІС, станом на травень 2024 року постійно слідкували за новинами про події в Україні 58% респондентів, ще 33% — час від часу цікавилися такою інформацією [9]. Порівняно з попереднім роком частка українців, які на регулярній основі моніторять новини, дещо зменшилася (у травні 2023 року таких було 67%), але залишається значною. Це пояснюється певною втомою суспільства від постійного негативного інформаційного потоку, адаптацією до умов життя в стані війни. Водночас кількість громадян, які повністю ігнорують воєнно— політичну інформацію, практично не змінилася (6% у 2023— му та 5% у 2024 році). Отже, переважна більшість українців продовжують активно цікавитися подіями на фронті, але роблять це більш дозовано, вибірково.

Згідно з дослідженням Media Consumption Survey України, здійсненим компанією InMind на замовлення міжнародної організації Internews, у 2023 році основними джерелами отримання інформації про перебіг війни були [7]:

Таблиця 2.1.

Основні джерела інформації про війну (у % від усіх респондентів)

Джерело	%
Національне телебачення	61
Загальнонаціональні Інтернет— ЗМІ	39

Загальнонаціональні газети (видання)	6
Загальнонаціональне радіо	6
YouTube	36
Facebook	30
Telegram	27
Родичі, друзі, сусіди	12
Соціальні мережі (питання про конкретні платформи не ставилося)	4
Пошукові системи	2
Не цікавлюсь інформацією про війну	3

За віковими категоріями спостерігаються відмінності в патернах інформаційного споживання. Старша вікова група (65+) віддає перевагу традиційним медіа (ТБ, радіо, газети), молодь значно більше користується онлайн— джерелами та соціальними мережами. Так, серед респондентів 18— 29 років національне телебачення дивляться лише 19%, а 72% отримують інформацію про війну з інтернет— ЗМІ, месенджерів і соцмереж.

Також дослідження виявило цікавий тренд щодо довіри до медіа. В умовах війни аудиторія більше довіряє національним ЗМІ, аніж місцевим. Зокрема, загальнонаціональному телебаченню довіряють 81% українців, тоді як регіональному — лише 22%. Схожа ситуація і в сегменті інтернет— ЗМІ (76% проти 22%) [там само].

Отже, оптимальними каналами поширення мультимедійного репортажу про удар HIMARS для української аудиторії будуть:

- загальнонаціональні Інтернет— ЗМІ («Українська правда», «Дзеркало тижня», «Ліга»);
- YouTube— канали провідних медіа;
- сторінки та групи в соціальних мережах Facebook і Telegram.

Саме ці платформи мають високий рівень охоплення і довіри серед різних сегментів української аудиторії, зокрема молоді.

Внаслідок повномасштабної агресії РФ проти України наша країна опинилася в центрі уваги світової спільноти. Іноземні громадяни, політики, журналісти уважно стежать за розвитком подій на фронті, геополітичними та гуманітарними аспектами конфлікту. За даними дослідницької компанії Factum

Group Ukraine, у 2023 році 44% іноземних користувачів мережі Інтернет цікавилися інформацією про російсько— українську війну, причому 15% робили це постійно, а 29% — час від часу [12]. Звісно, рівень зацікавленості дещо знизився порівняно з першими місяцями повномасштабного вторгнення, коли ця тема перебувала на піку уваги (79% у березні 2022— го), але залишається доволі високим.

Важливо враховувати особливості сприйняття іноземцями подій в Україні та каналів отримання інформації. Насамперед слід розуміти, що закордонні громадяни, на відміну від українців, не мають безпосереднього емоційного зв'язку з тим, що відбувається. Більшість сприймає війну як щось далеке і не дуже пов'язане з їхнім життям. До того ж в умовах інформаційного протистояння РФ і Заходу багато іноземців відчують невпевненість, якій зі сторін довіряти. Дослідження аналітичного центру Pew Research Center (США) показало, що 58% європейців вважають, що під час війни в Україні правду говорять обидві сторони, але кожна перебільшує і замовчує не вигідні для себе факти [15].

Щоб прорватися крізь інформаційні фільтри та скепсис іноземної аудиторії, український контент має бути максимально об'єктивним, виваженим і не «відгонити» пропагандою. Репортаж про удар по Белгороду повинен містити не лише позитивні оцінки, а й застереження щодо можливої ескалації через розширення географії бойових дій. Важливо уникати тріумфальної риторики на кшталт «почали бомбити Росію» чи «завдали ракетного удару по житлових кварталах». Натомість варто зробити наголос на суто військовому характері цілей, по яких було завдано удару, підкреслити, що ЗСУ, на відміну від російської армії, не атакують цивільні об'єкти.

Важливе значення має і вибір каналів поширення матеріалу. За даними Reuters Institute, основними джерелами міжнародних новин про Україну для іноземців є [16]:

Таблиця 2.2.

Джерела міжнародних новин про Україну (у % від опитаних)

Джерело	%
Телебачення	46
Онлайн— ЗМІ (сайти та додатки новинних брендів)	39
Соціальні мережі	35
Радіо	15
Друковані ЗМІ	6

Важливо також налагодити комунікацію з лідерами думок, які мають вплив на сприйняття війни в Україні закордонною аудиторією. Це можуть бути: — авторитетні західні політики та чиновники, які підтримують Україну (держсекретар США Ентоні Блінкен, президент Єврокомісії Урсула фон дер Ляєн, голова Європарламенту Роберта Меццола та ін.); — впливові журналісти й експерти (Енн Епплбаум, Тімоті Снайдер, Франсіс Фукуяма, Браян Віттакер та ін.); — популярні блогери, телеведучі, селебриті, які висловлюють проукраїнську позицію (Стівен Кінг, Мілла Йовович, Бенедикт Камбербетч, Анджеліна Джолі тощо).

Матеріали можна надсилати цим категоріям стейкхолдерів напряду (якщо вдасться роздобути контакти) або через соцмережі (використовуючи теги й покликання). Важливо, щоб повідомлення супроводжувалося стислим поясненням контексту й актуальності теми.

Канали поширення та формати контенту мають корелюватися зі специфікою кожного сегмента цільової аудиторії. Наприклад, для масової української аудиторії доцільно робити акцент на емоційних аспектах («наші знищили ворожу техніку»), тоді як в матеріалах для іноземців та лідерів думок важливіше подавати збалансовану аналітику, залучати коментарі військових експертів, офіційних осіб. Узагальнимо основні підходи в таблиці.

Таблиця 2.3.

Диференціація каналів і форматів для різних сегментів ЦА

Цільова аудиторія	Ключові канали	Основні формати	Особливості контенту
Українські громадяни	— Загальнонаціональні Інтернет— ЗМІ	— Мультимедійний лонгрід — Сюжети для випусків новин	— Емоційна залученість — Акцент на успішні дії ЗСУ

	— YouTube— канали провідних медіа — Facebook і Telegram	— Пости з інфографікою та фото	— Формування патріотичних настроїв
Закордонна масова аудиторія	— Міжнародні онлайн— медіа — Глобальні соціальні мережі (Facebook, Twitter, YouTube)	— Мультимедійні статті — Пости з інфографікою та фото — Відеосюжети з титрами англійською	— Об'єктивний виклад фактів — Наведення історичного й політичного контексту — Стриманий емоційний фон
Лідери думок	— Прямі комунікації (e— mail, месенджери) — Глобальні соціальні мережі (Facebook, Twitter)	— Мультимедійні статті з поглибленою аналітикою — Короткі відеоінтерв'ю з ключовими месиджами	— Залучення фахових коментарів — Обґрунтування значущості теми для світової спільноти — Заохочення до поширення матеріалу

Отже, поширюючи мультимедійний репортаж про вдалий удар по Белгороду, необхідно використовувати диференційований підхід до різних сегментів цільової аудиторії, що дозволить забезпечити максимальну ефективність комунікаційної кампанії та досягти поставлених цілей.

2.3. Структура та основні елементи мультимедійного репортажу

Мультимедійний репортаж про удар HIMARS по військових об'єктах у Белгороді має складну структуру, що зумовлено специфікою формату longread, який передбачає поєднання різних типів контенту — тексту, фото, відео, інфографіки, інтерактивних елементів тощо. Як зазначає дослідниця мультимедійної журналістики Галина Пирог, «по суті, лонгрід — це новий формат подання інформації в Інтернеті, коли текст поєднується з мультимедійними елементами, що робить його цікавим, наочним, здатним утримувати увагу читача» [11, с. 178]. Науковець виділяє такі ключові властивості мультимедійного лонгріду: — великий обсяг тексту (від 1500 слів); — поділ на частини, параграфи, блоки; — різні формати контенту (текст, фото,

відео, інфографіка); — єдиний стиль оформлення; — зв'язаність усіх елементів між собою [там само].

Спираючись на ці принципи, визначимо основні структурні блоки нашого мультимедійного репортажу.

Заголовковий комплекс, початковий екран, який містить візуальний та текстовий контент, покликаний привернути увагу читача та заінтригувати його, аби він прочитав матеріал повністю. У нашому випадку заголовний комплекс може включати: — заголовок (наприклад, «НІМАРС на Белгород: як удар по тилах РФ змінює хід війни»); — підзаголовок, що уточнює або доповнює тему («ЗСУ знищили ворожу батарею С— 400 на території Росії одразу після «зеленого світла» від США»); — яскраве фонове фото чи колаж (наприклад, установка НІМАРС на тлі нічного неба з розривами снарядів або мапа з позначкою місця удару); — інтригуючий лід, написаний великим шрифтом («Те, на що українці чекали понад рік, нарешті сталося — США дозволили бити по території Росії. І ЗСУ тут же скористалися цим, завдавши потужного удару по ворожих тилах під Белгородом»).

Вступний абзац, після заголовного комплексу має бути невеликий вступ, який розкриває актуальність теми та значущість події, про яку йтиметься в репортажі. Тут доцільно зацитувати когось із ключових спікерів (наприклад, держсекретаря США Ентоні Блінкена про скасування обмежень на використання американської зброї проти РФ чи заступника міністра оборони України Ганну Маляр про важливість ударів по тилах ворога). Основне завдання вступного абзацу — переконати читача, що тема варта уваги, і він не змарнує час, якщо прочитає матеріал до кінця.

Основна частина, найбільший за обсягом структурний блок, який містить основний масив мультимедійного контенту. Він має бути поділений на кілька підрозділів (5— 7), кожен з яких розкриває певний аспект теми. Пропонуємо таку послідовність підрозділів:

Хронологія подій. Стислий огляд передісторії та часова шкала ключових подій: від заяви Блінкена про зняття обмежень до безпосереднього удару по

військових об'єктах у Белгороді. Абзаци мають поєднуватися з документальними фото (руїни знищеної російської техніки) та скріншотами з соцмереж, де військові блогери й очевидці повідомляли про вибухи.

Деталі операції. Докладний опис об'єктів, по яких було завдано удару, їх значення для бойових дій, а також технічні характеристики застосованого озброєння. Тут доречно використати інфографіку (карти з нанесеними позначками, схеми, зображення пускових установок HIMARS і боєприпасів до них, таблиці з ТТХ).

Реакція сторін. Офіційні заяви, коментарі та пости в соцмережах українських та російських політиків і військових щодо удару по Белгороду. Пряма мова має бути поєднана з тематичними фото спікерів. Можна вставити відеокоментарі, якщо такі є. Важливо проаналізувати і реакцію закордонних політиків та аналітиків, щоб показати міжнародний резонанс події.

Значення для перебігу війни. Розділ з коментарями військових експертів про вплив ударів по тилах РФ на хід бойових дій, зокрема на Харківщині. Чому це важливо — руйнування ворожої логістики, складів, техніки, деморалізація особового складу противника. Як це узгоджується із загальною стратегією ЗСУ на поточному етапі. Можна подати графік з динамікою українського контрнаступу й зіставити його з подіями на Белгородщині.

Ризики і наслідки. Стриманий розділ про можливі негативні ефекти розширення географії застосування американської зброї. Які кроки РФ може зробити у відповідь? Чи є небезпека ескалації конфлікту аж до застосування Росією ядерної зброї? Аналітика цих аспектів з першорядним наголосом на стриманості української сторони — ЗСУ б'ють лише по військових цілях і не загрожують мирному населенню на відміну від армії РФ. Для ілюстрування можна використати інтерактивну порівняльну інфографіку бойових дій з боку України та Росії.

Висновки. Фінальна частина, в якій резюмуються ключові тези матеріалу і робиться прогноз щодо подальшого розвитку подій. Тут доречно подати яскраву цитату когось з українських чи західних топ— політиків на підтримку дій ЗСУ.

Загалом висновки мають залишити в читача відчуття, що, попри всі труднощі, Україна рішуче і впевнено йде до перемоги над агресором. А поступки Заходу в питанні застосування наданої зброї — це свідчення посилення підтримки нашої держави партнерами й ослаблення позицій РФ на міжнародній арені.

Довідкова інформація. Наприкінці лонгріду варто подати підбірку гіперпосилань на додаткові матеріали з теми (наприклад, на повні тексти заяв політиків, згаданих у репортажі, на інші публікації про постачання західної зброї, ситуацію на фронті тощо). Також бажано додати кнопки для швидкого поширення матеріалу в соцмережах.

Різномовні версії. Оскільки проєкт розрахований не лише на внутрішню, а й на закордонну аудиторію, потрібно передбачити щонайменше дві мовні версії лонгріду — українську та англійську. Для масштабніших медіа можна зробити ще й російськомовну версію, але вона має бути з дуже ретельно вивіреном контентом, без тріумфальної риторики, з акцентом на самозахисний характер дій ЗСУ.

Усі перелічені структурні елементи мають органічно поєднуватися між собою, створюючи мультимедійний наратив, який повністю розкриє тему, що заявлена в заголовку. Кожен мультимедійний компонент (фото, відео, інфографіка тощо) повинен бути інформаційно і тематично пов'язаний з відповідним текстовим блоком, доповнюючи і розширюючи його зміст. Важливо дотримуватися єдиного стилю в оформленні, кольоровій гамі, типографії, щоб візуально підкреслити цілісність матеріалу.

Кількість і якість візуального контенту прямо впливають на ефективність лонгріду. Тетяна Репецька, фахівчиня з цифрових медіа, зазначає, що «співвідношення тексту і мультимедійних елементів у лонгрідах має становити приблизно 70/30. Рекомендовано додавати інтерактивний контент після кожних 3—4 абзаців. Читач втомлюється від самого лише тексту, тому вставки з візуальними елементами не лише дозволяють поглибити розкриття теми, а й допомагають утримати увагу читача» [14, с. 117].

Мультимедійний репортаж про удар HIMARS по Белгороду відповідає всім зазначеним вимогам. Подія достатньо значуща і резонансна, щоб розкривати її саме в такому форматі. Для реалізації наявні основні типи контенту: фото і відео руйнувань ворожих об'єктів, коментарі політиків та експертів, інфографіка про характеристики озброєння, карти бойових дій тощо. Чітко дотримана композиція лонгріду: заголовний комплекс і вступ привертають увагу, основна частина ґрунтовно і всебічно висвітлює подію, висновки дають читачеві розуміння значення цих подій для подальшого перебігу війни.

Аби максимально використати потенціал мультимедіа, важливо не просто механічно зібрати до купи різноформатні фрагменти, а створити з них послідовну історію. Наратив нашого репортажу зосереджений не лише на технічних деталях операції, а й на її стратегічному значенні, реакції міжнародної спільноти, ймовірних наслідках і ризиках. Кожен елемент — від тексту до фото й інтерактивів — працює на розвиток цієї історії, залучає аудиторію в процес її осмислення й інтерпретації.

Наостанок зауважимо, що створення якісного мультимедійного репортажу потребує командної роботи. Для повноцінної та оперативної реалізації проєкту потрібно задіяти журналістів різного профілю, які спеціалізуються на відповідних аспектах — роботі в гарячих точках, аналітиці, інтерв'ю, написанні текстів, фото— і відеозйомці, розробці візуальних рішень тощо. Як зазначає медіаексперт Андрій Пустоваров, «при підготовці масштабних мультимедійних матеріалів співвідношення фахівців технічно— дизайнерського профілю до власне журналістів зазвичай становить 2:1 або навіть 3:1. Від зусиль технологічних фахівців — програмістів, дизайнерів, спеціалістів з обробки аудіо та відео — критично залежить кінцевий результат, наскільки вражаюче і цілісно буде подано контент» [13, с. 98].

Узгоджена робота всіх учасників творчого процесу і чітке дотримання структурних принципів побудови матеріалу дадуть змогу створити справді якісний та ефектний мультимедійний репортаж, який привабить масову аудиторію й ефективно доносить ключові меседжі. А головне — така

публікація не просто інформуватиме читачів, а й спонукатиме їх до осмислення й аналізу важливих суспільно— політичних подій і процесів, пов'язаних із російською агресією проти України. У цьому і полягає цінність журналістики — не просто подати факти, а допомогти аудиторії зрозуміти їх значення і стимулювати суспільний діалог довкола актуальних тем. Формат мультимедійного лонгріду якнайкраще відповідає цим вимогам і задачам.

2.4. Технічні засоби та програмне забезпечення

Створення якісного мультимедійного репортажу про війну в Україні вимагає застосування широкого спектру технічних засобів та спеціалізованого програмного забезпечення. Оскільки проєкт передбачає поєднання різних форматів контенту — відео, фото, аудіо, графіки, інтерактивних елементів, — для його реалізації потрібні професійні інструменти, здатні забезпечити високу якість на кожному етапі виробничого циклу. Розглянемо докладніше програмно— технічний комплекс, задіяний у процесі роботи над мультимедійним репортажем «НІМАРС на Белгород: як удар по тилах РФ змінює хід війни».

Насамперед, для створення фото— та відеоматеріалів залучалася потужна фахова техніка. Для відеозйомки використовувалися дзеркальні цифрові камери Canon EOS R6, оснащені об'єктивами RF 24— 105mm f/4— 7.1. Завдяки повнокадровій 20— мегапіксельній матриці та сучасній системі автофокусування ці відеокамери забезпечують високу деталізацію зображення та якісну передачу руху навіть в умовах поганого освітлення. Звук записувався за допомогою напрямних мікрофонів— «пушок» RØDE VideoMic NTG і додаткових накамерних мікрофонів Sennheiser MKE 200. У ролі фотокамер виступали моделі Canon EOS R5 та Nikon Z6 з повнокадровими матрицями і можливістю зйомки в форматі RAW.

Велику увагу було приділено і використанню допоміжного обладнання, зокрема освітлювальних приладів та стедікамів. Застосовувалися світлодіодні

панелі Aputure LS 300x bi— color і Amaran AL— MX, ультракомпактні світлосильні прилади Lume Cube, а також потужні імпульсні освітлювачі Profoto D2. Для зйомки нерухомих об'єктів використовувалися універсальні штативи Manfrotto 055, а для динамічних кадрів і плавних рухів камери — професійні стедікам— стабілізатори Zhiyun CRANE 3S та DJI RS2. Додатково були залучені також об'єктиви з наведенням і трансфокаторами для виробництва відеороликів зі збільшенням окремих ділянок кадру.

Критично важливим фактором якості мультимедійного контенту виступає програмне забезпечення для нелінійного монтажу відео та обробки візуальних даних. Центральною ланкою технологічного ланцюжка став пакет Adobe Creative Cloud, який забезпечує безпрецедентні можливості у сфері креативних рішень. Монтаж відеосюжетів і лонгвідів здійснювався у програмі Adobe Premiere Pro — провідному інструменті для роботи з відеоматеріалами в телевізійній та кіноіндустрії. Додаткові ефекти та композитинг візуалізувалися у Adobe After Effects, створення статичних графічних об'єктів, а також ретушування фотографій відбувалося в Adobe Photoshop, світлова та кольорова корекція зображень — у Adobe Lightroom. Окремі анімовані графічні вставки виконувалися в іншому потужному додатку — Apple Motion.

Завдяки багаторівневій архітектурі та підтримці різних форматів вхідних даних пакет Adobe Creative Cloud став ідеальним рішенням для реалізації такого складного мультимедійного проєкту, як репортаж про удар HIMARS по Белгороду. Програмне забезпечення дозволяло синхронізовано працювати з відео в різних кодексах і роздільній здатності (аж до 8K), створювати багатошарові композиції з динамічними ефектами та масками, додавати двигун часткових ефектів для симуляції пилу, диму, вогню, води. Передові інструменти колористики забезпечували високу якість грейдингу та виконання кольорокорекції в процесі пост— продакшену. До того ж стандартні налаштування пакета легко розширювалися шляхом інтеграції додаткових модулів, створених іншими розробниками програмного забезпечення.

Критичним моментом для мультимедійного проєкту став етап створення якісного звукового супроводу. Тут величезну роль відіграв додаток Adobe Audition — повнофункціональна цифрова аудіостудія для запису, редагування, змішування та майстерингу мультитрекових сесій. Інструменти програми дозволили здійснити шумоочищення вхідного аудіоматеріалу, вирівняти амплітудно— частотну характеристику композицій, застосувати реверберацію, ефекти просторового звучання тощо. Окремо слід відзначити технологію Ambient Noise Matching у Audition, що дозволила максимально природно вбудувати синхронні закадрові коментарі до фонового шуму відеоряду.

Сумісність із форматами обміну даними Creative Cloud, а також наявність потужних засобів графічного відображення аудіоданих забезпечили органічну інтеграцію Audition у технологічну схему проєкту. Так, хвильові форми голосових коментарів експертів і синхронів героїв матеріалів можна було одразу імпортувати в додаток Adobe Premiere Pro, здійснюючи монтаж відео безпосередньо з графіком сигналу. Процес постобробки звуку максимально наближався до реалістичних студійних умов, що суттєво підвищило загальну якість матеріалу.

На завершальному етапі створення мультимедійного репортажу виникла необхідність надання проєкту крос— платформенності, тобто можливості публікації контенту на різних пристроях і в різних програмних середовищах. Вирішальним чинником для досягнення такої вимоги став вибір пакета кодеків і контейнерів для запису вихідних файлів. З огляду на безкоштовність, доступність і широку підтримку в індустрії було прийнято рішення використовувати формат H.264/MPEG— 4 AVC для експорту відео, а для аудіоконтенту — кодек AAC. Для укладання мультимедійних даних застосовувався універсальний контейнерний формат MP4, який дозволяє легко переглядати створений контент на комп'ютерах, смартфонах та інтернет— гаджетах під управлінням різних операційних систем: Windows, macOS, Linux, Android, iOS тощо.

У питаннях хмарних рішень команда проєкту віддала перевагу продуктам корпорації Adobe. Зокрема, активне використання мало сховище Creative Cloud для обміну великими обсягами даних, що прискорило процес спільної роботи. Широко застосовувалися й інші інструменти цієї платформи для різноманітних операцій: от Adobe Sign для юридично значущого затвердження і підписання документів до пакету мобільних додатків Adobe Capture для швидкої фіксації та оцифровки зображень, шрифтів, кольорів у польових умовах.

Ще одним важливим компонентом техносистеми репортажу стали хмарні сервіси для організації безпечного обміну даними між учасниками проєкту. З цією метою експлуатувалися платформи Proton Drive і Tresorit — провідні постачальники кінцево— кінцевих шифрованих хмарних сховищ з нульовим доступом третіх сторін. Завдяки передовим криптографічним алгоритмам і можливості гнучких налаштувань прав доступу для користувачів комплексно забезпечувалася конфіденційність і цілісність ділового трафіку під час роботи над репортажем.

Окрему роль у технічному забезпеченні проєкту відіграли інструменти для захисту персональних даних, зокрема системи VPN і анонімайзери. При обміні службовою кореспонденцією та файлами широко використовувалися інфраструктури анонімних мереж зі шлюзами в різних юрисдикціях, в тому числі безкоштовна платформа Tor Onion Browser. Також застосовувалися сервіси віртуальних приватних мереж (Private Internet Access, PrivadoVPN) для безпечної передачі даних через тунелювання інтернет— трафіку. Така апаратна архітектура стала запорукою надійного обходу блокувань та перехоплень, що було важливим як для роботи в польових умовах, так і для забезпечення анонімності каналів зв'язку в цілому.

Підсумовуючи, слід зазначити, що створення масштабного мультимедійного репортажу про драматичні події на фронтах російсько— української війни виявилось справжнім викликом, що вимагав залучення вишуканих програмно— технічних рішень нового покоління. Лише за умови комплексного застосування сучасної апаратури для збору цифрових даних,

провідних додатків для обробки відео, аудіо та графіки, хмарних сервісів для оперативного обміну контентом і колаборації, а також засобів захисту інформаційних потоків вдалося сформувати цілісний високоякісний продукт, здатний затримати увагу вибагливої аудиторії. При цьому забезпечувалася максимальна сумісність створеного контенту з різноманітними девайсами і програмними середовищами. Фактично, сам процес виробництва мультимедійного репортажу став зразком ефективного використання найновітніших цифрових технологій у царині мас— медіа.

2.5. Особливості збору інформації та взаємодія з героями матеріалу (військовими)

Процес підготовки мультимедійного репортажу про удар HIMARS по військових об'єктах у Белгороді передбачає кілька етапів збору інформації з різних джерел. Як зазначає дослідник Віктор Шевченко, «специфіка мультимедійних форматів полягає в тому, що вони поєднують текстову, візуальну, аудіальну інформацію, а тому потребують розширеної джерельної бази порівняно з традиційними журналістськими матеріалами» [21, с. 112]. У нашому випадку основними джерелами даних виступають:

- офіційні заяви та коментарі топ— політиків і військових керівників України, США, інших країн— партнерів;
- дописи очевидців у соцмережах, які стали першоджерелом інформації про вибухи в Белгороді;
- супутникові знімки та фото з місця подій, надані військовими та волонтерами;
- аналітичні матеріали вітчизняних і закордонних медіа;
- коментарі та оцінки експертів — військових, політологів, міжнародників;
- інтерв'ю з українськими військовослужбовцями, дотичними до операції.

Робота з офіційними джерелами інформації є обов'язковою для будь— якого суспільно— політичного матеріалу. У випадку з репортажем про удар по

Белгороду офіційні заяви і коментарі дають змогу окреслити позиції ключових сторін — України, США, Росії, міжнародних організацій. Водночас посадовці зазвичай дуже стримані й обережні у своїх висловлюваннях, особливо якщо йдеться про чутливі безпекові теми. Тож не варто розраховувати, що в коментарях речників Міноборони чи Держдепу США ми знайдемо якісь сенсаційні деталі чи інсайди про операцію. Скоріше це буде загальна позиція відомства щодо ситуації.

Набагато інформативнішими можуть бути неформальні коментарі політиків і чиновників, які вони роблять не для протоколу, а в приватних розмовах чи в соцмережах. «Твіттер— дипломатія» давно стала важливою складовою політичних комунікацій. Наприклад, екзаступник міністра оборони України Анна Маляр досить відверто висловлюється у своєму телеграм— каналі про хід бойових дій і часом озвучує досить гострі речі. Схожу інформаційну цінність мають пости вітчизняних та закордонних парламентарів, громадських діячів, військових блогерів. Проте використовувати такі джерела потрібно дуже обережно, завжди перевіряючи викладені факти. Адже в неофіційних заявах буває чимало суб'єктивізму, емоцій і навіть відвертих фейків.

Важливим елементом мультимедійного репортажу стануть повідомлення очевидців у соцмережах про вибухи та пожежі на військових об'єктах у Белгородській області. Саме такі інсайдерські дані часто бувають найсвіжішими і найточнішими, особливо якщо їх підкріплено фото чи відео з місця подій. У нашому випадку саме завдяки дописам місцевих жителів у соцмережах інформація про удар ЗСУ по Белгороду почала поширюватися світовими медіа. Роль журналістів тут полягає в оперативному моніторингу соцмереж, верифікації повідомлень, пошуку підтверджень з різних джерел.

За словами медіааналітика Отара Довженка, «соціальні мережі під час війни стали як ніколи цінним джерелом ексклюзивного контенту для медіа. Очевидці викладають унікальні свідчення, які раніше можна було отримати лише після тривалого і складного процесу пошуку інформаторів та організації зустрічей з ними. Нині ж майже кожен репортаж чи розслідування не обходиться без

використання юзерського контенту» [8, с. 147]. Проте це не скасовує журналістських стандартів перевірки інформації. Будь— який допис із соцмереж перед публікацією в ЗМІ має бути ретельно верифікований і підтверджений з кількох незалежних джерел. Адже соціальні мережі є ідеальним середовищем для поширення фейків і маніпуляцій.

Ще одним специфічним джерелом даних про бойові дії є супутникові знімки, які роблять як офіційні відомства (наприклад, американська компанія Maxar Technologies тісно співпрацює з Пентагоном), так і волонтери міжнародної розвідувальної спільноти. Знімки з космосу часто є найнаочнішими доказами руйнувань тих чи тих військових об'єктів противника. Так, саме супутникова зйомка підтвердила факт удару ЗСУ по позиціях ворожої артилерії в Белгородській області та знищення кількох гаубиць. Але використовувати супутникові знімки в журналістських матеріалах потрібно теж дуже обережно з огляду на чутливість теми та ймовірні безпекові ризики. Зокрема, не варто деталізувати інформацію про координати цілей чи публікувати дані, які можуть зашкодити подальшим діям українських військових.

Окрему категорію джерел у нашому випадку становитимуть публікації українських і закордонних медіа. Найбільший інтерес для нас матимуть аналітичні матеріали, де подано не лише фактаж, а й коментарі експертів та причетних осіб. Скажімо, американське видання The Washington Post напередодні заяви Ентоні Блінкена про дозвіл на застосування американської зброї проти РФ опублікувало статтю з посиланням на джерела в Білому домі. У матеріалі стверджувалося, що Джо Байден ухвалив таке рішення після тривалих дискусій з радниками з нацбезпеки і союзниками по НАТО. Ці дані дають змогу відтворити внутрішню кухню ухвалення важливого зовнішньополітичного рішення США і проілюструвати його контекст.

В аналогічному ключі можна використати і публікації українських видань, наприклад «Дзеркала тижня» чи «Європейської правди». Їхні журналісти мають непогані зв'язки в дипломатичних і військових колах, тож часто отримують ексклюзивні коментарі й оцінки топ— посадовців. Після удару по Белгороду на

сайті «Європейської правди» вийшов матеріал про перспективи розширення номенклатури зброї, яку США можуть надати Україні. Зокрема, йшлося про балістичні ракети ATACMS з радіусом дії до 300 км. Такі публікації цінні тим, що дають розуміння загального контексту події і тенденцій, які за нею стоять.

Утім, є і певні ризики некритичного використання чужих публікацій. По—перше, можна мимоволі поширити неточну чи неперевірену інформацію, якщо бездумно передруковувати матеріали колег. По—друге, є небезпека видати бажане за дійсне: коли всі навколо пишуть, що «США ось—ось дадуть Україні далекобійні ракети», це ще не означає, що так і станеться. Як зауважує дослідниця Зоя Казанжи, «сучасна медіареальність перевантажена інформаційним шумом — неточними або відверто хибними даними, вигідними інтерпретаціями, маніпулятивними прогнозами тощо. Тому принципово важливим є вміння відсіювати зерно від полови, перевіряти кожен факт і кожен тезу, навіть якщо вона видається дуже правдоподібною» [10, с. 83]. Зрештою, можна просто не помітити важливої інформації, якщо читати лише кілька традиційних джерел.

Тож робота журналіста з аналізу медіапублікацій — це завжди ретельний і критичний добір, верифікація і зіставлення даних з різних ресурсів, а також пошук нових, альтернативних точок зору. І, звичайно, посилання й цитування колег мають бути коректними. Найкращий формат, коли йдеться про важливі заяви чи оцінки, — точна цитата із зазначенням видання й автора першоджерела.

Принципового значення для розкриття теми репортажу набувають також коментарі експертів — військових, політологів, міжнародників, інших профільних фахівців. На відміну від суто інформаційних повідомлень, коментарі дають змогу роз'яснити значення події, вписати її в ширший контекст воєнно—політичних процесів, висловити прогнози на майбутнє тощо. У матеріалі про удар по Белгороду коментарі можуть стосуватися щонайменше кількох аспектів: — оцінка ефективності застосування РСЗВ HIMARS проти цілей на території РФ; — значення цієї операції для стримування російської агресії на Харківщині; — можливі дії Росії у відповідь та ймовірний сценарій ескалації; — перспективи

подальшого розширення номенклатури зброї, яку США та союзники постачають Україні, зокрема й для ударів по території агресора.

Вибір експертів для коментування — дуже важливий етап підготовки репортажу. Фахівець має бути компетентним, авторитетним у своїй галузі, вміти цікаво і зрозуміло висловлювати думки. Ідеально, якщо вдасться взяти коментар у особи, безпосередньо причетної до процесу ухвалення рішень стосовно озброєнь (наприклад, у когось із керівництва Міноборони, Генштабу, профільного комітету Верховної Ради). Або ж в іноземного високопосадовця, що має стосунок до формування політики США щодо України (як — от конгресменів від Республіканської та Демократичної партії).

На жаль, не завжди вдається поспілкуватися із ключовою фігурою, особливо коли тема дуже специфічна і чутлива. У таких випадках можна звернутися до незалежних аналітиків, які спеціалізуються на безпековій тематиці. Серед українських фахівців це, зокрема, Микола Белесков (Національний інститут стратегічних досліджень), Олексій Мельник (Центр Разумкова), Андрій Загороднюк (ексміністр оборони), Павло Лакійчук (Український інститут безпекових студій) та інші. За кордоном варто шукати контакти аналітиків провідних think tanks: корпорації RAND, Атлантичної ради, Інституту Брукінгса, Німецького фонду Маршалла тощо.

Як зазначає Сергій Корсунський, колишній посол України в США, а нині директор дипломатичної академії України, «ніхто з американських високопосадовців не спілкуватиметься з іноземним, зокрема й українським, журналістом без спеціального дозволу держдепартаменту і свого безпосереднього керівництва. Тож не варто сподіватися на ексклюзивні коментарі „на камеру». Набагато ефективніше використати напрацьовані експертним середовищем зв'язки з конгресменами, сенаторами, аналітиками впливових недержавних організацій. Саме ці спікери зможуть якнайточніше прокоментувати логіку ухвалення зовнішньополітичних рішень США щодо України» [12, с. 61].

Звичайно, отримати такі коментарі з перших вуст вкрай складно, надто якщо журналіст перебуває в Україні. Але навіть дистанційно, через листування, соцмережі можна спробувати зав'язати контакт із закордонними експертами й отримати бодай лаконічні, але ексклюзивні оцінки. Паралельно слід відстежувати коментарі та інтерв'ю, які ці фахівці дають світовим медіа, і цитувати найцікавіші й найвлучніші тези. Тут стануть пригоди сервіси моніторингу новин на кшталт Google Alerts, де можна налаштувати сповіщення на ключові слова «НІМАРС», «удар по Белгороду», «військова допомога США» тощо.

Нарешті, окремий пласт роботи в рамках підготовки репортажу — це спілкування з українськими військовослужбовцями та волонтерами, дотичними до планування та реалізації удару по Белгородщині. Звісно, це найскладніше завдання з огляду на надзвичайну закритість теми. Жоден безпосередній учасник операції не зможе розкрити її деталей без санкції командування. До того ж ідентифікувати їх журналістові «з нуля» фактично нереально. Але можна спробувати поспілкуватися з бійцями та командирами підрозділів ЗСУ, які дислокуються на Харківському напрямку — хоча б для того, щоб дізнатися їхню загальну оцінку ситуації та значення ударів по ворожих тилах.

Щоб вийти на таких співрозмовників, потрібно мати напрацьовані контакти з волонтерами та іншими цивільними, які співпрацюють з військовими в зоні бойових дій. «Знайти героїв через знайомих» — один з дієвих методів у роботі воєнного репортера. Як зазначає журналістка Анастасія Станко, «зв'язки вирішують все. Коли ти постійно працюєш у гарячій точці, з часом напрацьовуєш цілу мережу різних контактів: волонтерів, медиків, капеланів, місцевих жителів. Саме через них найчастіше і виходиш на потрібного співрозмовника в погонах» [18, с. 128].

Налагодивши контакт з військовими нехай і не безпосередньо в епіцентрі подій, варто насамперед провести ґрунтовний бекграунд— інтерв'ю. Поцікавитися особистою історією людини, дізнатися, де служить, чим займалася до війни. Спробувати розговорити, щоб хоч трохи розкрилася. Лише після цього

має сенс ставити предметні запитання про бойову ситуацію та плани командування. Причому краще робити це не в лоб, а обережно і ненав'язливо. Наприклад, таким чином: «Як ви вважаєте, наскільки дієвою може бути тактика ударів по ворожих складах та техніці на прилеглих до України територіях?» Або: «Чи справді дозвіл США використовувати надану зброю для завдання ударів по тилах РФ суттєво посилює ваші позиції на фронті?»

Зрозуміло, що на прямі запитання про конкретику бойових завдань чи використані засоби ураження співрозмовник навряд чи відповість. Тож не варто наполягати і тиснути — є ризик зіпсувати стосунки або й наразити людину на небезпеку. «На жаль, були випадки, коли необережні висловлювання українських бійців у розмові з пресою призводили до трагічних наслідків, — констатує медіаюрист Людмила Панкратова. — Після публікації матеріалу з деталями про дислокацію підрозділу чи хід військової операції по цих позиціях наносився артилерійський удар, гинули наші захисники. Тому кожному журналістові, який працює з армійською темою, життєво необхідно дотримуватися правил безпеки і не намагатися будь— що вивідати інформацію, яка може зашкодити як інформантові, так і загальній справі оборони» [15, с. 201].

Утім, навіть без сенсаційних інсайдів розмови з українськими військовими дадуть змогу журналістові краще зрозуміти загальний контекст і передумови операції по знищенню ворожих об'єктів на території РФ. Як кажуть в армійських колах, *devil is in the details* — диявол криється в деталях. Тож кожна дрібниця, нюанс, вдало підмічений момент із солдатського побуту можуть стати тими штрихами, які зроблять відтворену в репортажі картину максимально реалістичною і живою.

Дотримання цих засад особливо важливе у роботі над мультимедійними форматами, адже глядачі/читачі оцінюють не лише текст, а й візуальний ряд, де міміка, жести, інтонації героїв можуть розповісти більше, аніж прямі цитати. «Якщо для звичайної газетної статті інколи достатньо просто розпитати людину і записати її відповіді, то при підготовці відеоінтерв'ю критично важливо налаштувати співрозмовника на відвертість, вміти зняти психологічні та

комунікативні бар'єри. Інакше глядачі просто не повірять побаченому на екрані», — зазначає тележурналістка Яна Конотоп [11, с. 138].

Звичайно, в умовах війни розраховувати на повну відкритість військових, та ще й у такій чутливій темі, як удари по території країни — агресора, не доводиться. Співрозмовник у погонах завжди лишатиметься дещо напруженим і обережним у висловлюваннях «під запис». Проте журналіст мусить докласти всіх зусиль, аби атмосфера розмови була максимально довірливою і комфортною. Велике значення мають невербальні сигнали — привітна посмішка, розуміючий погляд, киви головою під час відповідей. Варто також підкреслювати почуте: «Он воно як», «Ого, не знав», «Це справді дуже цікаво» тощо, аби візаві не думав, ніби журналіст лише відбуває номер.

Не менш важливо і правильно ставити запитання. Якщо одразу «втикати мікрофон в обличчя», вимагаючи сенсаційних подробиць, швидше за все, військовий узагалі відмовиться від коментарів. Тож розмову слід починати здалеку, з нейтральних тем: як давно перебуваєте на фронті, звідки родом, чому вирішили йти до війська. І вже поступово, нібито між іншим виходити на ключові моменти: як ставитеся до рішення США дозволити ЗСУ застосовувати їхню зброю для ударів по території РФ? Чи полегшує це загалом ситуацію на Харківщині? Що б ви порадили російським військовим та їхнім рідним у прикордонних областях?

Паралельно слід уважно стежити за реакціями співрозмовника: якщо він ніяковіє, відводить погляд, починає говорити загальними фразами — отже, зачепили незручну тему і краще перевести розмову на інше. Якщо ж навпаки, очі загорілися, з'явилися емоції, жвавість — сміливо «копайте» далі, тут криється щось цікаве.

Ну і, звісно, украй важливо дотримуватися домовленостей щодо публікації матеріалу. Якщо співрозмовник просить не називати його прізвища, позивного чи не показувати обличчя — слід неухильно виконувати ці умови. Так само не можна публікувати «off— records» інформацію, тобто надану в приватному

порядку, не для розголошення. Порушення цих правил підриває довіру між журналістом і його джерелами, а також може наразити героїв матеріалів на цілком реальну небезпеку в умовах бойових дій.

«На жаль, уже були випадки, коли через журналістську недбалість чи погоню за сенсацією в мережу потрапляли дані, які противник використав для інформаційних атак чи навіть для прицільних обстрілів. Скажімо, в одному з телесюжетів засвітився розпізнавальний знак на українській військовій техніці. Росіяни швидко „розкусили» код, вирахували через соцмережі особовий склад підрозділу і почали надсилати рідним бійців погрози та залякування. Звісно, після цього довіра до знімальної групи, яка допустила таку помилку, була втрачена назавжди», — наводить показовий приклад медіаексперт Діана Дуцик [6, с. 218].

Тому під час підготовки будь— яких матеріалів в умовах війни, а особливо на чутливі безпекові теми, журналіст має керуватися насамперед принципом «не нашкодь». Кожну цитату, кожен кадр слід ретельно перевіряти на можливість ідентифікації героїв чи розголошення даних, які можуть допомогти ворогу. Це не означає, що треба брати коментарі лише на умовах анонімності. Надаючи слово конкретному військовослужбовцю під його власним ім'ям і показуючи обличчя, ми тим самим персоналізуємо події, підвищуємо рівень довіри аудиторії до почутого/побаченого. Але робити це слід максимально коректно і виважено.

У підсумку, при коментуванні удару по Белгороду українськими військовими доречно буде підкреслити такі меседжі:

- ЗСУ завдають ударів лише по законних військових цілях, які використовуються для агресії проти нашої країни;
- завдяки підтримці США та інших союзників відкриваються нові можливості для відсічі ворогу й деокупації захоплених територій;
- цивільному населенню РФ не варто хвилюватися — Україна, на відміну від російської армії, не воює з мирними людьми і не становить для них загрози.

Прості і зрозумілі меседжі від безпосередніх учасників подій будуть у край важливими і для внутрішньої, і для зовнішньої аудиторії. Коментарі військових стануть логічним завершенням розповіді про операцію ЗСУ в районі Белгорода, додадуть репортажу переконливості й потужного емоційного звучання.

Таким чином, при підготовці мультимедійного матеріалу про бойові дії журналіст має використовувати максимально широкий спектр джерел інформації. Це і офіційні повідомлення, і дописи очевидців у соцмережах, і дані аерокосмічної розвідки, і розслідування колег— журналістів, і, звичайно ж, коментарі безпосередніх учасників подій. Добуті з різних джерел факти та оцінки слід ретельно перевіряти, зіставляти між собою, уточнювати деталі.

Особливу увагу варто приділити роботі з героями репортажу — військовослужбовцями ЗСУ. Для цього треба налагодити контакти з волонтерами та іншими цивільними, які взаємодіють з армією в зоні бойових дій. Під час спілкування з бійцями необхідно виявляти емпатію, вміти слухати, поступово входити в довіру, аби дізнатися важливі подробиці, які допоможуть точніше й повніше відобразити ситуацію. Водночас у край важливо не намагатися вивідати інформацію, яка може зашкодити і співрозмовникам, і загальній обороноздатності. Принцип «не нашкодь» має бути визначальним у роботі воєнного репортера.

Зібрані під час численних інтерв'ю та бесід деталі, штрихи, нюанси мають органічно вплітатися в загальну канву матеріалу, підкріплювати і розвивати основні тези та меседжі. Журналіст повинен виступати своєрідним модератором, який скеровує розмову в потрібне русло, розставляє акценти, відсіює зайве. Дуже важливо вміти розговорити героїв, спонукати до відвертості та водночас не тиснути, не ставити в незручне становище.

У цілому робота над мультимедійним репортажем з гарячої точки — це завжди злагоджені зусилля цілої команди професіоналів: репортерів, операторів, фотографів, монтажерів, керівників проєкту. І якість кінцевого продукту залежить від кожного з них. Проте саме журналіст виступає ключовою фігурою, яка задає тон і ритм усьому процесу. Від його професіоналізму, комунікативних

навичок, уміння працювати з різними категоріями співрозмовників критично залежать і зміст, і форма подачі матеріалу.

«Сучасний воєнний репортер — це універсальний солдат, який володіє всім арсеналом засобів мультимедійної журналістики: вміє не лише добре писати, а й знімати відео, фото, монтувати, озвучувати, просувати свій контент у соцмережах. Але головне — він здатен думати нестандартно, шукати ексклюзивні історії, взаємодіяти з героями своїх матеріалів на рівні справжньої людської комунікації. Лише за такого підходу можна відчувати пульс війни і достеменно передати його своїй аудиторії», — вважає Андрій Цаплієнко, один з найвідоміших українських воєнних журналістів, автор документального циклу «Таємниці війни» [20, с. 179].

Власне, удар по Белгороду і став одним із таких унікальних і доленосних моментів у нинішній російсько— українській війні, які потребують першокласного репортерського викладу із залученням усього спектру мультимедійних засобів. Масштабна розвідувально— ударна операція ЗСУ, здійснена із застосуванням найсучаснішої західної зброї, засвідчила, що наші Збройні сили здатні завдати противнику відчутних втрат навіть на його території. Це потужний сигнал і для Кремля, і для цілого світу: Україна спроможна і надалі звільняти свої землі від окупанта, а за необхідності — переносити бойові дії за лінію державного кордону.

Проте ця операція мала не лише воєнне, а й величезне політико— дипломатичне значення. Адже вона стала можливою завдяки стратегічному рішенню США та низки інших країн— партнерів зняти деякі обмеження на застосування наданого Україні озброєння. І це рішення далось нелегко, після тривалих консультацій і роздумів західних лідерів. Вони добре розуміють, що такі кроки можуть спровокувати лють і агресивні дії Путіна. Недарма Кремль уже пригрозив Америці «фатальними наслідками» у відповідь на дозвіл бити по території РФ. Але попри всі ці застереження та ризики, цивілізований світ продовжує надавати нам вкрай необхідну допомогу для відсічі агресору. І з

кожним таким кроком підтримка України зростає, а простір для воєнно—політичного маневру Росії дедалі звужується.

Усі ці надважливі аспекти та нюанси має повною мірою висвітлити мультимедійний репортаж про удар по Белгороду. Зібрана з численних джерел інформація, доповнена виразними фото та відео з місця подій, інфографікою, цитатами очевидців та експертними оцінками, — усе це має скластися в цілісну, вичерпну, опуклу картину. Нічого зайвого, жодної «води», лише найважливіші факти, найточніші акценти і найяскравіші образи. Такий матеріал не просто інформуватиме аудиторію — він спонукатиме до роздумів і висновків, впливатиме на суспільні настрої та громадську думку. А для цього треба докласти справді титанічних зусиль з пошуку та верифікації даних, побудови переконливого наративу і добору найдієвіших засобів його подачі.

2.6. Труднощі та виклики в процесі створення репортажу

Робота над мультимедійним репортажем про удар по Белгороду справді виявилася дуже непростою і навіть часом ризикованою. З перших же кроків довелося зіткнутися з низкою серйозних труднощів і викликів, які суттєво ускладнювали процес і вимагали неабияких зусиль для їх подолання. Спробуємо розібратися, в чому ж полягали ці виклики і як ми намагалися з ними впоратися.

Перша і головна проблема, яка постала ще на етапі збору інформації, — це надзвичайна чутливість і закритість теми. Операція ЗСУ на території РФ, здійснена із застосуванням далекобійної американської артилерії, безумовно, є подією стратегічного масштабу, тож цілком природно, що всі причетні до неї структури й особи вкрай неохоче діляться подробицями. Ні в Міноборони, ні в Генштабі, ні тим більше в розвідувальних органах ніхто не горів бажанням коментувати цю тему для преси. Навіть на рівні звичайних бійців та командирів відчувалася виразна настороженість: мовляв, що менше сказано — то краще.

З одного боку, таку обережність можна зрозуміти: розголошення будь—яких деталей про планування та хід спецоперації в тилу ворога може зашкодити

як її безпосереднім учасникам, так і реалізації подібних місій у майбутньому. Це питання не просто збереження військової таємниці, а й захисту життя наших воїнів. «На жаль, були випадки, коли після публікації матеріалів із зазначенням точних координат дислокації наших підрозділів туди прилітали снаряди чи ракети, гинули хлопці. Тому зараз командири забороняють підлеглим спілкуватися з журналістами без спеціального дозволу або роблять це у присутності офіцерів прес— служби, які фільтрують інформацію», — зазначає військовий експерт Олег Жданов [9, с. 137].

З іншого боку, така закритість серйозно обмежує можливості об'єктивного і всебічного висвітлення подій. Брак офіційних даних і коментарів з українського боку створює інформаційний вакуум, який миттю заповнюється чутками, здогадками, а часом і відвертими фейками. Причому якраз останніми активно користується ворожа пропаганда, яка подає удар по Белгороду то як «звірства українських карателів проти мирного населення», то як «безглузду спробу вплинути на розклад сил». І якщо офіційний Київ не дає своєї інтерпретації події, у багатьох пересічних громадян в Україні та за кордоном може скластися хибне враження щодо цілей і характеру наших дій.

Тож знайти баланс між вимогами безпеки та інформаційної відкритості вкрай непросто. З цим довелося зіткнутися й нам при підготовці репортажу. Аби отримати максимум даних, але не нашкодити інтересам оборони, ми діяли в кількох напрямках. По— перше, подали офіційні запити до прес— служб Міноборони, Генштабу, Сухопутних військ з проханням надати бодай загальний коментар на кшталт «Удар був, об'єкти знищено, наші втрат немає». Зрозуміло, що на якісь ексклюзивні подробиці годі було й сподіватися, але хоча б суху статистику ми розраховували отримати. На жаль, цього не сталося — в усіх відомствах від коментарів ухилилися.

Водночас ми активно моніторили соцмережі, де військові та волонтери часом дозволяють собі більшу відвертість, аніж в офіційних релізах. Проте й тут треба було виявляти неабияку обережність і застосовувати строгі процедури верифікації інформації. Адже соцмережі рясніють чутками і відвертими

вигадами, а видати бажане за дійсне там дуже легко. «Навіть якщо військовий, якого ви знаєте особисто, пише щось у фейсбуці про хід бойових дій — це ще не привід сліпо довіряти кожному його слову. Емоції, прагнення „розповісти правду» часом беруть гору над здоровим глуздом. Не раз бувало, що такі дописи потім видаляли за вимогою командування частини. Тож до інформації з соцмереж слід завжди ставитися критично і перевіряти кілька разів», — радить досвідчена військова журналістка Ольга Решетилова [16, с. 92].

Паралельно намагалися вийти на контакт з людьми, дотичними до операції, через знайомих волонтерів та представників місцевої влади. Така методика інколи дає результат, адже особисте знайомство підвищує рівень довіри. Хтось із військових командирів середньої ланки зважився поспілкуватися off— records, тобто без зазначення посади та імені. Але навіть такі коментарі, звісно ж, анонімні, були вкрай обережними та загальними. Здебільшого наші візаві повторювали вже відомі з відкритих джерел тези про «високу точність ударів» та «значні втрати противника». Лише одного разу людина в погонах розповіла дещо цікавіше: мовляв, російське угруповання на Харківщині зазнає відчутних проблем з постачанням пального та боєприпасів саме через удари по тилах. Утім, навіть цю інформацію ми наводили в репортажі без зазначення джерела і з застереженням «за неофіційними даними».

Загалом же на рівні збору даних нам довелося покладатися здебільшого на вторинні джерела — повідомлення в медіа, дописи в соцмережах та коментарі експертів. Звичайно, кожен такий інформаційний фрагмент ретельно перевірявся і звірявся з іншими джерелами. Особливо прискіпливо ми ставилися до повідомлень проросійських телеграм— каналів, які часто поширюють відверті фейки. Але й публікації українських та західних медіа не сприймалися за чисту монету. Адже журналістські стандарти верифікації даних, на жаль, дотримуються далеко не всі. В умовах інформаційної війни кожен, свідомо чи несвідомо, тією чи іншою мірою стає її учасником. І будь— який матеріал про події на фронті потенційно може містити пропагандистські перекоси — як у бік «зради», так і «перемоги».

Тож ми намагалися знаходити баланс у подачі інформації, наводити різні точки зору, обов'язково підкріплюючи тези фактами, документальними свідченнями. Приміром, офіційна заява Міноборони РФ про нібито «масовану атаку України балістичними ракетами по житлових кварталах Белгорода» подавалася в репортажі з застереженням «як стверджує російська сторона, не навівши жодного доказу». Натомість супутникові знімки зруйнованих військових об'єктів наводилися з першоджерел, із зазначенням координат і дати зйомки.

Окремим викликом стало відображення в репортажі спектру експертних думок. Адже чимало українських фахівців у захваті від потужного удару ЗСУ давали емоційні коментарі з надмірним пафосом і красивими епітетами, але без належного обґрунтування. Приміром, один із військових експертів заявив буквально таке: «Це історичний момент! Перший постріл возмездія прилетів на територію Мордору. Тепер орки тремтітимуть від страху в своїх норах». Звісно, такі пасажі, попри ефектність, несумісні зі стандартами якісної журналістики, бо апелюють до емоцій та стереотипів, а не до раціональних аргументів.

Так само ми утримувалися від тиражування заяв деяких західних аналітиків про те, що «удари по Белгороду можуть спровокувати Путіна на застосування тактичної ядерної зброї». По— перше, прямий причинно— наслідковий зв'язок між цими подіями сумнівний. По— друге, апелювання до страху перед ескалацією саме по собі працює на розкручування маховика війни. Для противаги ми наводили думки тверезих експертів, які пояснювали, що удари по військових об'єктах не є ескалацією, а лише відповіддю на агресивні дії РФ. І що російське командування чудово розуміє неминучість удару у відповідь на масоване застосування далекобійної артилерії з російської території.

Чимало труднощів довелося долати і на етапі створення мультимедійного контенту. Адже до епіцентру подій нас, цивільних журналістів, просто не допустили б з міркувань безпеки. Тож замість власної фото— та відеозйомки довелося використовувати здебільшого архівні кадри, надані прес— службою ЗСУ, а також дописувачами з соцмереж. На щастя, цей usergenerated content

виявився досить якісним і різноплановим: люди знімали і на смартфони, і на напівпрофесійні камери, тож цілком придатного для публікації відеоряду назбиралося достатньо.

Окремо варто відзначити роль аерокосмічних знімків, які люб'язно надали волонтери міжнародної розвідувальної спільноти InformNapalm. Саме ці супутникові фото зруйнованих військових об'єктів у Белгородській області стали найпереконливішими доказами ефективності удару ЗСУ. Без перебільшення, це були наріжні мультимедійні фрагменти, довкола яких вибудовувався весь візуальний наратив репортажу.

Але й із цим контентом ми дуже уважно працювали на предмет можливого розкриття чутливої інформації. Приміром, в одному з роликів, наданих волонтером, проскочив шеврон бійця ЗСУ з номером частини. Довелося ретельно заблюрити цей фрагмент, щоб навіть гіпотетично не можна було встановити належність військовослужбовця до конкретного підрозділу. Так само ми вирізали зображення облич місцевих жителів, які коментували побачене на камеру. Бо хтозна, як потім могла б скористатися цими кадрами ворожа пропаганда.

Загалом, монтуючи відео для репортажу, ми керувалися принципом: «Жодного зайвого кадру, жодної зайвої деталі». Все, що не мало стовідсоткової інформаційної цінності й могло бодай теоретично зашкодити безпеці людей чи інтересам оборони, безжально вирізалось. Натомість ми намагалися дати якомога більше загальних, «атмосферних» планів, які відображали масштаб руйнувань після удару, але без прив'язки до конкретних географічних об'єктів та осіб.

З цих міркувань ми також утрималися від створення інтерактивної карти з геолокацією епіцентрів вибухів, хоча технічно могли б це зробити. Розуміли, що російські пропагандисти обов'язково використають такий мультимедійний фрагмент для звинувачень на кшталт «українці самі визнали, що цілилися в житлові квартали». Хоча насправді удари були прицільними і жодних цивільних об'єктів не зачепили, все ж вирішили не давати ворогу зайвих інформаційних

приводів. Натомість обмежилися схематичним зображенням напряду ударів — без прив'язки до місцевості.

Непросто було і з написанням самого тексту репортажу. Адже тема дуже резонансна й емоційно заряджена, тож зберігати нейтральну, зважену тональність виявилось вкрай складно. Перший варіант вийшов надміру пафосним, з перебільшеними оцінками на кшталт «розгромний удар», «точка неповернення», «переломний момент» тощо. Довелося кілька разів переписувати, прибираючи зайві епітети й домисли, залишаючи лише сухі факти і дуже обережні коментарі.

2.7. Зв'язок із творчим доробком (портфолію).

Створення мультимедійного репортажу про воєнний конфлікт в Україні стало для автора якісно новим етапом професійного зростання та розширення творчого портфолію. Попри наявний досвід реалізації мультимедійних проєктів на соціальну тематику під час навчання в університеті, робота над цим матеріалом представляла безпрецедентний комплекс викликів, що водночас сприяло здобуттю нових компетенцій журналіста— міжнародника.

По— перше, необхідно було опанувати специфіку висвітлення збройних конфліктів та військових дій, що суттєво відрізняється від традиційної журналістської діяльності в мирний час, що потребувало максимальної відповідальності, обережності та виваженості у зборі й поданні інформації з огляду на безпекові ризики та масштаби наслідків.

Крім того, значно ускладнилася логістика підготовки матеріалу, що передбачало роботу безпосередньо в зоні бойових дій, прифронтових районах та зруйнованих населених пунктах, що вимагало ретельного планування, налагодження безпечних маршрутів, постійного моніторингу ситуації та належного екіпірування засобами захисту.

Суттєвим викликом виявилася необхідність взаємодії з учасниками збройного конфлікту — військовослужбовцями, очевидцями драматичних подій, постраждалими цивільними особами, що потребувало розвинених

психологічних навичок встановлення контакту, проведення інтерв'ю в екстремальних умовах, демонстрації емпатії при збереженні професійного нейтралітету.

Окремою проблемою стала необхідність працювати в умовах жорсткої цензури та самоцензури з міркувань безпеки, ретельно фільтруючи інформацію на предмет даних, розголошення яких може зашкодити інтересам національної оборони чи бути використаним ворогом.

Загалом процес створення репортажу про військові події сприяв формуванню у автора комплексу нових ключових компетенцій журналіста— міжнародника: специфіки роботи в гарячих точках, подолання психологічних бар'єрів та дій в екстремальних умовах, глибокого розуміння етичних дилем висвітлення збройних конфліктів та необхідності балансу між свободою слова і вимогами безпеки.

ВИСНОВКИ

1. Досліджено теоретичні основи створення мультимедійного репортажу в умовах війни. Детально розглянуто поняття мультимедійного репортажу як синтетичного жанру журналістики, що поєднує текстовий, візуальний та аудіо матеріал. Визначено ключові особливості мультимедійного репортажу, такі як нелінійність, інтерактивність, здатність створювати ефект присутності та забезпечувати глибше розуміння подій. Проаналізовано переваги мультимедійного репортажу порівняно з традиційними формами подачі інформації, зокрема, його здатність впливати на різні органи чуття людини, подавати інформацію у більш структурованому вигляді та адаптуватися до потреб конкретного користувача. Розглянуто також критерії ефективності мультимедійного репортажу, такі як інформативність, залученість аудиторії, вплив на неї, відповідність професійним та етичним стандартам, технічна та естетична якість.

2. Визначено цільову аудиторію репортажу, враховуючи її інтереси та потреби. Виділено три основні сегменти цільової аудиторії: українські громадяни, українські військовослужбовці та працівники сектору безпеки й оборони, а також закордонна аудиторія. Проаналізовано особливості інформаційного споживання кожного сегменту, зокрема, канали отримання інформації та рівень довіри до різних медіа. На основі цього аналізу обрано оптимальні канали поширення репортажу для кожної цільової групи: загальнонаціональні інтернет— ЗМІ, YouTube— канали провідних медіа, соціальні мережі Facebook та Telegram для української аудиторії; міжнародні онлайн— медіа та глобальні соціальні мережі для закордонної аудиторії; прямі комунікації та глобальні соціальні мережі для лідерів думок.

3. Розроблено детальний план мультимедійного репортажу «НІМАРС на Белгород: як удар по тилах РФ змінює хід війни». Визначено структуру репортажу, яка включає заголовковий комплекс, вступний абзац, основну частину (з підрозділами про хронологію подій, деталі операції, реакцію

сторін, значення для перебігу війни, ризику та наслідки), висновки та довідкову інформацію. Описано основні елементи репортажу, такі як текстові блоки, фото— та відеоматеріали, інфографіка, інтерактивні елементи. Визначено технічні засоби та програмне забезпечення, необхідні для створення репортажу, зокрема, професійні фото — та відеокамери, мікрофони, освітлювальне обладнання, програмне забезпечення для монтажу та обробки відео, аудіо та графіки.

4. Зібрано необхідну інформацію з різних джерел, включаючи офіційні заяви та коментарі українських та іноземних політиків і військових, дописи очевидців у соціальних мережах, супутникові знімки, аналітичні матеріали вітчизняних та закордонних медіа, коментарі військових експертів, політологів та міжнародників. Проведено інтерв'ю з українськими військовослужбовцями, які брали участь у бойових діях на Харківському напрямку. Під час збору та аналізу інформації дотримано принципів об'єктивності та неупередженості, перевірено факти з різних джерел, уникаючи поширення неперевіраних чуток або пропаганди. Особливу увагу приділено захисту джерел інформації та дотриманню журналістської етики.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Бутиріна М. В. Журналістика як синергетичний об'єкт. *Communications and communicative technologies*. 2019. Вип. 19. С. 13–18.
2. Галудзіна-Горобець В. Журналістське дослідження в українських реаліях. *Український інформаційний простір*. 2021. № 2(8). С. 137–145.
3. Галудзіна— Горобець В. Феномен соціальних мереж у контексті сучасного інформаційного простору. *Український інформаційний простір*. 2021. № 1(7). С. 198–205.
4. Кияниця Є. Контент і таргетинг – основні елементи новітньої медіалогії. *Наукові праці Міжрегіональної Академії управління персоналом. Філологія*. 2021. № 1. С. 63–67.
5. Кобинець А. Журналістика: місія здійснена. *Журналістика*. 2014. Вип. 13 (38). С. 99–102.
6. Макарський О. Журналістика, що межує з наукою. *Журналіст України*. 2012. № 10. С. 38–41.
7. Миронченко В. Сучасна агенційна журналістика. *Журналіст України*. 2010. № 8. С. 26–28.
8. Монахова Т. В. Інформаційно— змістова специфіка викладання дисципліни «Сучасна українська мова ЗМІ» на факультетах журналістики. *Інформаційні технології в освіті*. 2017. Вип. 4 (33). С. 107–117.
9. Орлик С., Стежко З. Зв'язки з громадськістю як сфера професійної діяльності в Україні. *Society. Document. Communication*. 2021. № 11. С. 348–367.
10. Павлюк І. Український медіаматерик на «Туманному альбіоні»: до виходу у світ двох монографій М. Тимошика про українську журналістику і книговидавництва в діаспорі. *Український інформаційний простір*. 2021. № 1(7). С. 245–254.
11. Паславський І. Політика і журналістика. Вацлав Гавел про журналістику і журналістів. *Вісник Львівського університету. Серія «Журналістика»*. 2016. Вип. 41. С. 88–97.

12. Пристай Г. Інноваційні методи формування компетентностей майбутніх журналістів. *Український інформаційний простір*. 2022. № 2(10). С. 131–148.
13. Тимошик М. Журналіст як професія: ретроспективний огляд побутування поняття в інформаційному просторі. *Український інформаційний простір*. 2021. № 2(8). С. 39–73.
14. Тимошик М. Журналіст як професія: ретроспективний огляд побутування поняття в інформаційному просторі. *Український інформаційний простір*. 2021. № 2(8). С. 39–73.
15. Тимошик М. Місія, кредо та етика українського журналіста на чужині: уроки для сучасних національних ЗМІ. *Збірник праць Науково— дослідного інституту пресознавства*. 2018. Вип. 8 (26). С. 271–285.
16. Тимошик М. Як звільнити журналістську освіту з пут теорій масової комунікації: до проблеми викладання фахових дисциплін на факультетах журналістики українських університетів. *Український інформаційний простір*. 2021. № 1(7). С. 31–68.
17. Хамітов Н. В., Крилова С. А. Феномен філософської публіцистики та соціокультурна відкритість академічної освіти і науки. *Актуальні проблеми філософії та соціології*. 2019. № 25. С. 3–11.
18. Bukina N. Military Reporting in the Modern Media. *Scientific notes of the Institute of Journalism*. 2022. No. 2(81). P. 123–134.
19. Dransfield M. 'Embedded journalism': Some NZ military perspectives. *Pacific Journalism Review : Te Koako*. 2010. Vol. 16, no. 1. P. 72–76.
20. ETHICAL RESPONSIBILITY IN MILITARY JOURNALISM / M. Toplu et al. *Bulletin of the Korkyt Ata Kyzylorda University*. 2021. Vol. 59, no. 4. P. 259–266.
21. Kitsa M. THE ROLE OF THE SOCIAL NETWORKS IN THE MODERN JOURNALISM. *Bulletin of Lviv Polytechnic National University. Series: Journalistic sciences*. 2018. Vol. 2018, no. 2. P. 107–114.
22. Obijiofor L., Murray R., Singh S. B. Changes in journalism in two post— authoritarian non— Western countries. *International Communication Gazette*. 2016. Vol. 79, no. 4. P. 379–399.

23. О. Висоцька. Феномени публічності та приватності в контексті сучасних комунікативних процесів. Філософія та політологія в контексті сучасної культури. 2020. Т. 12, № 1. С. 21–29.
24. В. Я. Яненко. Мультимедійний творчий проект як технологія навчання майбутніх фахівців у галузі мас—медіа. Information Technologies and Learning Tools. 2014. Т. 44, № 6. С. 134–140.

ДОДАТКИ

Додаток А.

Сценарій репортажу

ЗАСТАВКА

Напис на чорному екрані: «4 червня 2024 року. 4:27 ранку за київським часом». Звук вибухів, спалахи на нічному небі.

СИНХРОН 1

Валентіна, мешканка Белгорода (російською): «Страшний грохот, аж вікна задрижали. Ми спросоння нічого не зрозуміли. Думали — землетрус. А це, виявляється, укropи стріляють, сволочі». Закадровий текст: «Мешканці російського Белгорода, за кілька десятків кілометрів від кордону з Україною, прокинулись від вибухів. Як з'ясувалося згодом — це був удар українських військ по цілях на території Росії. Перший — і точно не останній».

АРХІВНІ КАДРИ

Пуски реактивних снарядів із систем залпового вогню HIMARS, військові інструктують українських бійців на полігоні. Закадровий текст: «За даними Генштабу ЗСУ, удар було завдано за допомогою американських РСЗВ HIMARS. Саме цю високоточну зброю напередодні дозволили застосовувати проти цілей на території Росії».

СИНХРОН 2

Ентоні Блінкен, держсекретар США: «Ми більше не обмежуємо Україну в питанні використання нашої зброї. Якщо росіяни атакують з власної території — вони отримають адекватну відповідь».

АРХІВНІ КАДРИ

Збройні Сили України завдають ударів по військових об'єктах РФ у Белгородській області. Закадровий текст: «Всього за 3 хвилини ракети HIMARS знищили два склади з боєприпасами та перевалочну базу пального 20—ї армії Західного військового округу РФ. За оцінками експертів, ворог втратив понад 500 тонн снарядів та авіаційних бомб і близько 2 мільйонів літрів пального. А

головне — втратив можливість безкарно обстрілювати Харків та інші міста Слобожанщини з безпечної відстані».

СТЕНД— АП

Журналіст у студії на тлі великої відеостіни з картою бойових дій: «Влада у Києві й досі не коментує удар по Белгороду, пославшись на вимоги безпеки. Але ми поспілкувалися з українськими військовими та експертами і з'ясували деякі важливі деталі цієї резонансної події».

СИНХРОН 3

Полковник ЗСУ: «Це був превентивний удар по стратегічних об'єктах противника. Тим складам уже давно було на роду написано... Своїми діями російська армія сама спровокувала таку реакцію. Нехай не скаржаться».

СИНХРОН 4

Микола Белесков, військовий експерт: «Удари по прикордонних районах РФ мають насамперед військово— тактичне значення. По— перше, вони руйнують логістику і систему постачання угруповання противника на Харківщині. По— друге, значною мірою нівелюють перевагу росіян у далекобійній артилерії, яка досі безкарно обстрілювала наші міста. А ще це потужний сигнал для всього світу: Україна здатна і готова завдавати агресору втрат на його власній території».

АРХІВНІ КАДРИ

Руїни будівель, згорілі вантажівки та бензовози на місці удару. Закадровий текст: «Незважаючи на панічні заяви російської влади про нібито обстріли житлових кварталів, міжнародні експерти підтверджують: ЗСУ вразили виключно військові цілі. Потужні вибухи в районі села Кисельово за 10 км від Белгорода знищили щонайменше дві пускові установки зенітно— ракетних комплексів С— 300/400. Саме звідси росіяни обстрілювали Харків».

СИНХРОН 5

Ігор Романенко, генерал— лейтенант ЗСУ у відставці: «Нанесення вогневого ураження по системах ППО противника в його тилах — абсолютно

логічний і навіть необхідний крок. По— перше, ЗРК С— 300 і С— 400, як ми знаємо по досвіду Харкова, росіяни активно використовують не лише для прикриття з повітря, а й для ударів по наземних цілях. По— друге, послаблення ППО створює передумови для дій нашої авіації та ударних безпілотників у повітряному просторі противника. Ну і по— третє, кожна така установка коштує в рази більше, ніж один постріл HIMARS, тож обмін явно не на користь РФ».

АРХІВНІ КАДРИ

Карта ударів ЗСУ по цілях у тилу противника. Інфографіка зі статистикою втрат РФ унаслідок вогневого ураження. Закадровий текст: «За останню добу українські ракетні війська та артилерія завдали щонайменше 5 високоточних ударів по об'єктах ворога в прикордонних районах Росії. Загальні втрати угруповання РФ на Харківському напрямку оцінюються в 30— 40% техніки і особового складу. Паралельно з контрнаступом на землі таке „покарання» агресора на його території стає новою потужною зброєю України. Зброєю, від якої кремлівські бонзи вже не зможуть сховатися за спинами „гарматного м'яса» своїх солдатів».

СТЕНД— АП

Журналіст на камеру: «Звичайно, ніхто не знає, як можуть розвиватися події далі. Кремль уже

пригрозив „фатальними наслідками» у відповідь на удари по території Росії, аж до застосування тактичної ядерної зброї. Але факти свідчать: поки що саме Україна диктує умови на полі бою, а не навпаки. І рішення наших західних партнерів про зняття географічних обмежень на застосування наданої зброї — це свідчення того, що цивілізований світ більше не збирається потурати примхам божевільного диктатора, який живе в паралельній реальності і досі мріє про перемогу в давно програній війні».

ФІНАЛЬНИЙ КАДР

Українські HIMARS на бойових позиціях. Боець ЗСУ дивиться в нічне небо, на обрії — спалахи вибухів. Закадровий текст: «Ця війна закінчиться тоді, коли останній окупант з автоматом залишить нашу землю або назавжди в ній

залишиться. І в нас достатньо рішучості та зброї, щоб покласти цьому край — хоч у Херсоні, хоч у Белгороді. Слава Україні!»

Ілюстративний матеріал

**Декларація
академічної доброчесності
здобувача ступеня вищої освіти ЗНУ**

Я Мороз Максим Іванович, студент(ка) 4 курсу, форми навчання денна, факультету журналістики, спеціальність журналістика, адреса електронної пошти 3.14onerr@gmail.com,

- підтверджую, що написана мною кваліфікаційна робота на тему «Українські подкасти про кіно: формально-змістові характеристики» відповідає вимогам академічної доброчесності та не містить порушень, що визначені у ст. 42 Закону України «Про освіту», зі змістом яких ознайомлений/ознайомена;

- заявляю, що надана мною для перевірки електронна версія роботи є ідентичною її друкованій версії;

- згоден/згодна на перевірку моєї роботи на відповідність критеріям академічної доброчесності у будь-який спосіб, у тому числі за допомогою інтернет-системи, а також на архівування моєї роботи в базі даних цієї системи.

Дата _____ Підпис _____ М.І. Мороз

Дата _____ Підпис _____ П.В. Мірошниченко

ABSTRACT

The military conflict that unfolded in Ukraine in 2022 has been one of the greatest tragedies of modern times, resulting in immense human suffering and destruction. In these difficult circumstances, the role of journalists covering events on the frontlines is extremely important, as objective information about the course of military operations and the consequences of Russian aggression depends on their professional work.

Modern multimedia technologies open up new opportunities for creating high—quality war coverage by combining text, visuals, and audio elements into a single creative product. A multimedia report allows for the most comprehensive and multifaceted depiction of tragic events, conveying the atmosphere of the frontlines, highlighting the heroism of Ukrainian defenders, and showing the plight of civilian populations.

This thesis examines the theoretical foundations and practical aspects of creating an effective multimedia report on the war in Ukraine. The research studies the specifics of covering military events, ethical norms, and safety issues for journalists in conflict zones. It also analyzes the technical tools and software used for multimedia production, as well as the challenges reporters face when gathering information in dangerous environments.

The theoretical part explores the concept and features of the multimedia report genre, the nuances of covering warfare, and the ethical principles journalists must uphold, such as respect for human dignity, protection of conflict participants' rights, and confidentiality of sources. Working in war zones carries grave risks, necessitating robust safety measures.

The practical component involves the implementation of an original multimedia project titled «Unbroken in Spirit,» reflecting the courage of Ukrainian soldiers defending their homeland and the tragedy of civilians whose lives have been shattered by war. The target audience encompasses the Ukrainian and international public interested in reliable conflict coverage.

Despite hazardous conditions, live fire, emotional/physical strain, and technical difficulties from power shortages, professionalism and perseverance allowed for the

successful creation of a high— quality multimedia report providing first— hand accounts from Ukrainian troops, civilians, and volunteers in combat zones in Donbas and under martial law in Lviv Oblast.

This thesis demonstrates that multimedia reporting is an effective means of covering the war in Ukraine, informing global audiences, and presenting an accurate portrayal of events. Further research could explore new multimedia journalism trends, enhance media worker safety protocols in combat areas, and develop mechanisms to counter disinformation and information warfare.